

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3084/2018. (III. 14.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	408
3085/2018. (III. 14.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	414
3086/2018. (III. 14.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	419
3087/2018. (III. 14.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	425
3088/2018. (III. 14.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	432
3089/2018. (III. 14.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	436
3090/2018. (III. 14.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	440
3091/2018. (III. 14.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	445
3092/2018. (III. 14.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	448
1001/2018. (III. 8.) AB Tü. határozat	az Alkotmánybíróság Ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat módosításáról	451

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3084/2018. (III. 14.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.32053/2015/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó (Kárpát-Gáz Energiakereskedő és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság, a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője útján a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.32053/2015/5. számú ítélete ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt és kérte annak alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján.
- [2] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [3] A panasz alapjául szolgáló ügyben a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) TFAFO-87/1/2015. számú ügyben 4034/2015. számú határozatával (a továbbiakban: hatósági határozat) az Sz. gazdasági társaság mint engedélyes (a továbbiakban: engedélyes) távhőtermelői és távhőszolgáltató engedélyeit visszavonta 2015. április 16. 6:00 órai kezdettel. Egyúttal kijelölte az I. gazdasági társaságot (a továbbiakban: kijelölt engedélyes) a távhőtermelés és távhőszolgáltatás ellátására Sz. településen. A panaszos a hatósági határozattal szemben keresetet nyújtott be arra hivatkozással, hogy őt mint üzletrész-tulajdonost közvetlenül érinti a hatósági határozat, amire tekintettel megilletik az ügyfél jogai a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 15. § (1) bekezdése alapján, és keresetindításra is jogosult a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 327. § (1) bekezdésére figyelemmel.
- [4] 2. Az ügy előzménye, hogy a Hivatal 99/2006. számú határozatával távhőtermelői működési, 873/2011. számú határozatával távhőszolgáltatói működési engedélyt adott az engedélyes részére. A rendelkezésre álló iratok alapján az engedélyes többségi (51%) tulajdonosa Sz. település önkormányzata (a továbbiakban: Önkormányzat), kisebbségi tulajdonosa az E. gazdasági társaság, illetve az A. gazdasági társaság volt.
- [5] 2.1. Az engedélyes 2014. október 30-án írásban tájékoztatta a Hivatalt, hogy a földgáz ellátását biztosító E.T. gazdasági társaság *vis maior*-ra hivatkozva felmondta a gázszerződést, ami miatt 2014. október 31-én megszűnik a gázellátása. Egyúttal az engedélyes kérte a Hivataltól a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény (a továbbiakban: GET.) alapján gázkereskedő kijelölését. Az E.T. gazdasági társaság *vis maior* keretében az ukrán-orosz feszültségre hivatkozott, amire vonatkozóan a Hivatal megjegyezte a hatósági határozatban, hogy „az információk hivatalos ellenőrzésére nem volt lehetősége”.

- [6] A Hivatal ezt követően az M. gazdasági társaságot jelölte ki a távhőellátás átmeneti biztosítására, először 2014. november 15-ig, majd ezt követően – többszöri meghosszabbítás után – 2015. április 15-ig.
- [7] Ezzel párhuzamosan 2014. november 4-én kötelezte a Hivatal az engedélyest, hogy a földgázellátás biztosítása érdekében haladéktalanul bonyolítson le gázkereskedői tendert, amelyre egyetlen kereskedelmi ajánlat érkezett, szerződéskötésre azonban nem került sor. Ezután 2014. november 17-én ismételen kötelezte gázkereskedői tender lebonyolítására az engedélyest, amelyre kereskedelmi ajánlat nem érkezett, a határidő lejártát követően az M. gazdasági társaság adott indikatív ajánlatot, de az abban kért pénzügyi biztosíték mértéke miatt az engedélyes nem tudta az ajánlatot elfogadni.
- [8] Az ezt követően kiírt pályázatra egyetlen ajánlat érkezett 2015. március 19-én – az indítványozóé –, amelynek ajánlatát azonban a bankgarancia igény miatt nem tudta elfogadni.
- [9] 2.2. Ezt követően döntött a Hivatal az engedély visszavonásáról hatósági határozatában 2015. április 2-án, vagyis még a hosszabbítási határidő lejártát megelőzően.
- [10] A Hivatal a hatósági határozatban az Önkormányzat 100%-os tulajdonában álló kijelölt engedélyest jelölte ki a távhőtermelés és távhőszolgáltatás ellátására. A Hivatal azt állapította meg, hogy az engedélyes a távhőszolgáltatásról szóló 2005. évi XVIII. törvény 18. § b) és c) pontjában előírt ellátási kötelezettségét, és a folyamatos és biztonságos szolgáltatáshoz szükséges üzemeltetési és fenntartási feladatok ellátására vonatkozó kötelezettségét folyamatosan és súlyosan megsértette. A Hivatal szerint az engedélyes „teljes mértékben a saját működési körén belül meghozott döntése (a gázkereskedője kiválasztása) eredményeként került abba a helyzetbe, hogy egy napon belül képtelenné vált a gáz beszerzésére” (ezzel elutasítva az engedélyes ukrán-orosz válságra, mint *vis maior*-ra hivatkozását). A Hivatal megkereste az Önkormányzatot, mint a távhőellátás biztosítására a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény alapján kötelezett szervet. Az Önkormányzat válaszában azt fejtette ki, hogy a távhőellátás az engedélyes útján nem biztosított, javasolta a Hivatalnak az engedély visszavonása feltételeinek vizsgálatát. Egyúttal utalt arra, hogy az Önkormányzat 100%-os tulajdonában álló kijelölt engedélyes esetében rövid úton biztosítani tudja, hogy a távhőszolgáltatási engedély megszerzéséhez szükséges feltételek rendelkezésre álljanak. Az Önkormányzat kifejtette továbbá, hogy az indítványozó által benyújtott kereskedői ajánlatban foglalt vállalás komolyságát, teljesíthetőségét bizonytalannak tartja, mivel a szándéknyilatkozaton az E.T. gazdasági társaság pecsétje szerepel, továbbá az – az egyébként vitatott – kisebbségi jogokat gyakorló társaság kapcsolt vállalkozási körébe tartozik. A Hivatal elfogadta az Önkormányzat kifejtett álláspontját.
- [11] A Hivatal ezen felül vizsgálta azt is, hogy az engedélyesnek csak a távhőtermelői működési engedélyét vonja-e vissza, vagy a távhőszolgáltatói működési engedélyét is, miután az engedélyes ellehetetlenülése a távhőtermelői tevékenységére vonatkozott. A Hivatal azonban úgy vélte, hogy ha a távhőtermelői tevékenység gyakorlására önállóan nem képes az engedélyes, akkor azt a távhőszolgáltatói tevékenységére is vonatkoztatni kell. A Hivatal ezen felül rendelkezett arról, hogy az engedélyesnek az engedély hatálya (több mint 15 év) alatt tett beruházásai rendelkezésre bocsátása iránt a kijelölt engedélyes kérelemmel élhet. A Hivatal a kijelölésnél elfogadta az Önkormányzat azon vállalását hogy a kijelölt engedélyest rövid időn belül az engedély kiadásának feltételei szerinti állapotba tudja hozni.
- [12] Az indítványozó kereseti kérelmet terjesztett elő, mivel az engedélyes, melynek többségi tulajdonosa az önkormányzat, nem támadta meg az engedély visszavonásáról rendelkező hatósági döntést, így kisebbségi tulajdonosként önállóan lépett fel a hatósági határozattal szemben. Kereseti kérelmében arra hivatkozott, hogy a Ket. 15. § (1) bekezdése alapján ügyfélnek minősül, mivel a határozat a jogát közvetlenül érinti. A hatósági határozat törvényességét több okból is vitatta. Kifogásolta, hogy olyan társaság került kijelölésre, amely nem teljesíti az engedély megadásának feltételeit. Kifogásolta, hogy a Hivatal bizonyítás felvétele és lehetővé tétele nélkül tett megállapításokat határozatában, az Önkormányzat (mint a kijelölt engedélyes 100%-os tulajdonosa) észrevételei alapján. Megjegyezte, hogy az indítványozó többször tett kísérletet kisebbségi tulajdonosként a helyzet kezelésére, amit azonban a többségi tulajdonos Önkormányzat visszautasított. Kifogásolta, hogy az engedélyes távhőszolgáltatói működési engedélyét a távhőtermelői engedély visszavonására vonatkozó feltételek alapján vonta vissza a Hivatal, annak ellenére, hogy a két engedély feltételei eltérnek egymástól, így visszavonásukról (annak feltételeinek fennállásáról) is külön kellett volna rendelkezni: egyik a másikkal nem indokolható.
- [13] A Hivatal mint alperes a kereset elutasítását kérte, mivel az indítványozó az eljárásban sem résztvevő, sem ügyfél nem volt, a határozat ránézve se jogot, se kötelezettséget nem állapított meg.

- [14] 2.3. A bíróság az indítványozó keresetét elutasította. Megállapította, hogy a hatósági határozat az indítványozóra nem tartalmaz rendelkezést. Ezen felül az indítványozó kisebbségi tulajdonosi mivolta sem igazolt, és nem igazolta a közvetlen érintettséget.
- [15] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában – a hatósági határozattal szemben a keresetében foglalt törvényességi kifogásai ismertetése mellett – annak megállapítását kérte, hogy az eljárásban alaptörvény-ellenesen nem ismerték el „ügyfél” minőségét. Ennek következtében az alkotmányjogi panaszt megelőző eljárásba bekapcsolódni – közvetlen érintettsége ellenére – nem tudott, s így sem a közigazgatási hatósági, sem a bírósági eljárásban nem tudott élni az ügyfelet megillető jogokkal, így elsősorban a jogorvoslati és a bírósághoz fordulási jogával. Ennek következtében az indítványozónak nem volt lehetősége vitatni a hatósági határozatot a rá vonatkozó részében. Az indítványozó az ügyféli minőségére vonatkozó bírósági döntéssel szemben sem élhetett jogorvoslattal, mivel a bíróság rendelkezése szerint azt a Pp. 340. § (1) és (2) bekezdése kizárja.
- [16] 3.1. Az indítványozó előadta, hogy az alkotmányjogi panasz előzményeként szolgáló hatósági döntés törvényt sértő volt. A határozatok törvényt sértő voltát illetően ugyanazokat a szempontokat ismertette alkotmányjogi panaszában, amelyeket a bírósághoz benyújtott keresetlevelében is előadott (lásd 2.2.). Miután az indítvánnyal támadott határozat szerint az indítványozó a Ket. 15. §-a alapján nem minősül ügyfélnek, ez elzárta az indítványozót attól, hogy a kérdéses döntés törvényességét az eljárás során vitatni tudja.
- [17] Az indítványozó szerint tulajdonosi helyzete miatt rá is kihatással van a hatóság és a bíróság döntése (a hatóság döntése „jogát vagy jogos érdekét érinti”), ezért őt az eljárás megindításáról tájékoztatni kellett volna, illetve az eljárásban az ügyfél jogait biztosítani kellett volna számára.
- [18] 3.2. Az indítványozó hivatkozott továbbá arra, hogy az eljárás speciális voltából fakadóan az adott eljárástípusban a bíróságnak az indítványozó ügyfél minőségére vonatkozóan hozott döntése ellen a fellebbezés kizárt, ezért csak a bírósági felülvizsgálat minősül jogorvoslatnak. Az indítványozó szerint ugyanis az ügyében hozott döntés ellen a Pp. 340. § (2) bekezdése alapján biztosítani kellett volna a fellebbezést, különös tekintettel arra, hogy – mivel ügyfélként nem ismerték el – valódi jogorvoslat nélkül, egyfokú eljárásban döntött a bíróság a keresetlevről, s ez érdemi fellépést nem biztosított az indítványozó számára a támadott döntéssel szemben.
- [19] Mindezek alapján az indítványozó szerint sérült az Alaptörvény XXIV. cikke a hatósági határozat tekintetében, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése a bírósági határozattal összefüggésben.

II.

- [20] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

III.

- [21] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság Abtv. 30. § (1) bekezdésében, valamint 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt formai feltételeinek eleget tesz. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány eleget tesz az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásához szükséges törvényi feltételeknek is, az indítványozó az Abtv. 27. §-a

szerint – mint az alapul szolgáló per felperese – érintett, és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, mivel az adott eljárásban további jogorvoslati lehetőség nem áll rendelkezésre a támadott döntéssel szemben.

- [22] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz részben eleget tesz az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételnek is. Az ügy kapcsán alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek minősül, hogy a bíróság jogértelmezése, miszerint az indítványozó nem minősül ügyfélnek az adott eljárásban, amiből következően az alapul szolgáló hatósági határozat törvényességi felülvizsgálatát érdemben nem kérheti, nem jelenti-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét. Továbbá a döntés kapcsán a fellebbezés kizártsága nem vezet-e az indítványozó jogorvoslatához való jogának sérelmére.
- [23] Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálata mellett döntött.
- [24] 2. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megállapította, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz egyrészt nem alkotmányossági, hanem törvényességi felülvizsgálatra irányul, másrészt az engedélyes eljárási helyzetét érinti, és nem az indítványozóét. Ezért az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványi elem tekintetében – mivel nem felel meg az Abtv. 27. § a) pontjában foglalt feltételnek – érdemi vizsgálatra nem volt lehetőség.

IV.

- [25] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [26] 1. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog indítványozó által állított sérelme tekintetében az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [27] A bíróság a támadott ítéletében megállapította, hogy a Pp. 327. § (1) bekezdése alapján közigazgatási per megindítására az ügyfél [Pp. 327. § (1) bekezdés a) pont], továbbá a kifejezetten rá vonatkozó rendelkezés tekintetében az eljárás egyéb résztvevője [Pp. 327. § (1) bekezdés b) pont] jogosult. Döntése indoklásában kifejtette, hogy a felülvizsgálni kért hatósági határozat az indítványozóra rendelkezést nem tartalmaz, tulajdonosi helyzete önmagában véve nem alapozza meg ügyféli jogállását, perindítási jogosultságát. A Ket. 15. §-a alapján az engedélyes jogosult a perindításra, az indítványozó, mint kisebbségi tulajdonos, a gazdasági társaságokra vonatkozó szabályok szerint érvényesítheti tulajdonrészével kapcsolatos jogait. Az indítványozó által hivatkozott jogi érdek tehát nem közvetlen a bíróság szerint. A bíróság kifejtette, nincs lehetőség arra, hogy egy hatósági eljárásban ügyfélként nevesített gazdasági társaság valamennyi tulajdonosa – ami a bíróság által példaként hozott részvénytársasági forma esetén a részvényesek nagy számára tekintettel akár több ezres nagyságrendet is jelenthet – a hatósági ügyben érintett jogos érdekére hivatkozással a Ket. szerinti ügyfélként egyenként, külön-külön keresettel támadjon meg egy hatósági határozatot: erre kizárólag az eljárásban közvetlenül érintett gazdasági társaság képviseleti szerveinek van jogosultsága.
- [28] Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog szempontjából a következőket emeli ki. A bírósághoz fordulás joga tekintetében különbséget kell tenni az engedélyest érintő jogosultságok és kötelezettségek, illetve az engedélyes gazdasági társaságban tulajdonrészrel rendelkező magán- és jogi személyek jogai és kötelezettségei között. A gazdasági társaságban tulajdonosok esetében a cégformára irányadó szabályok és a felek egymás közti megállapodása határozzák meg a tulajdonosok egymás közti viszonyát, illetve a gazdasági társaság képviseletét. Önmagában az a körülmény, hogy a tulajdonosok a cég tevékenységéből saját bevételre is szert tehetnek, feltéve hogy a társaság nyereségesen működik, nem szolgálhat alapul arra, hogy az egyes tulajdonosok a társaság jogait, kötelezettségeit érintő lépéseket a cég, illetve annak a jegyzésére jogosult képvisellete helyett tegyék meg. Így kizárólag a tulajdonosi jogállásukból fakadó eszközökkel léphetnek fel jogvita esetén.
- [29] Ettől eltérő az engedélyes jogi helyzete: az engedéllyel rendelkező gazdasági társaság az engedéllyel kapcsolatos hatósági eljárásban ügyfélnek minősül, s az ügyfelet megillető jogosultságok és kötelezettségek alanya. Ebből következően az engedéllyel összefüggő hatósági eljárás(ok)ban az engedélyes minősül ügyfélnek. Jelen ügyben a távhőtermelői és távhőszolgáltatói működési engedéllyel nem az indítványozó, hanem az engedélyes rendelkezett, az engedély visszavonása is az engedélyes jogi helyzetére volt közvetlen kihatással, így az engedéllyel összefüggő (az engedélyt visszavonó) hatósági határozat tekintetében a bírósághoz fordulás joga az engedélyesre vonatkoztatható. Az engedélyesben tulajdonrészrel rendelkező kisebbségi tulajdonos esetében ez az alapvető jog a gazdasági társaságokra vonatkozó jogszabályok szerint érvényesíthető. Ahogy az Alkotmánybíróság a 3033/2018. (III. 13.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) indoklásában kifejtette: „[a]z Alkotmány-

bíróság megítélése szerint, tekintettel az egyes gazdasági társaságok gazdálkodása és a tulajdonosok ezzel kapcsolatos joggyakorlása közötti áttételes, mögöttes kapcsolatra, nem tekinthető alaptörvény-ellenesnek az a bírói jogértelmezés, amely a konkrét gazdasági társaságok esetében azok tulajdonosait nem ismeri el a társaságot érintő közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatának kezdeményezésére jogosultként. [...] Ahogyan az engedély kiadásáról szóló hatósági döntés sem közvetlenül érinti az egyes engedélyes gazdasági társaságok tulajdonosait, úgy az ezen engedélyt esetlegesen visszavonó hatósági határozatok sem közvetlenül rájuk nézve tartalmazznak rendelkezéseket. [...] Az eljáró bíróság azon megállapítása, amely rámutat, hogy a gazdasági társaságok egyes tulajdonosai tekintetében a céget érintő hatósági határozat megtámadására való önálló perindítási jogosultság elismerése adott esetben a hatósági határozatok végrehajthatatlanságát, lényegében a közigazgatás egyes (rész)területeinek a lebénulását eredményezhetné, az Alkotmánybíróság szerint az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságokra nézve kötelező értelmezési szabály megfelelő alkalmazásának tekinthető” (Indokolás [24]–[25]).

- [30] Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel az indítványt az Alaptörvény XVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító részében elutasította.
- [31] 2. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban az indítványozónak a jogorvoslathoz való joggal kapcsolatos indítványi kérelmét vizsgálta. A támadott bírósági döntés alapjául szolgáló per közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indult. Az eljáró bíróság megállapította, hogy döntésével szemben a Pp. 340. § (1)–(2) bekezdése alapján a fellebbezés kizárt. Az indítványozó szerint azonban a Pp. 340. § (1)–(2) bekezdése alkalmazásának feltétele, hogy a keresetét a bíróság érdemben bírálja el. Miután azonban erre nem került sor, az indítványozó szerint a fellebbezés lehetőségének kizárása jogorvoslathoz való jogának sérelmét okozta.
- [32] A Pp. 340. § (1) bekezdése alapján főszabályként a közigazgatási perben hozott ítélettel szemben nincs helye fellebbezésnek, a (2) bekezdésben foglaltak szerint erre csak akkor van kivételesen lehetőség, ha a közigazgatási pert olyan elsőfokú határozat bírósági felülvizsgálata iránt indították, amely ellen közigazgatási úton nincs helye fellebbezésnek és e határozatot a bíróság törvény alapján megváltoztathatja. A bíróság által megváltoztatható közigazgatási határozatokat a Pp. 339. § (2) bekezdése nevesíti, ebbe a körbe a keresettel támadott hatósági határozat nem tartozik bele.
- [33] Önmagában az a körülmény, hogy a jogalkotó bizonyos esetekben kizárja a fellebbezés lehetőségét nem eredményezi a jogorvoslathoz való jog alkotmánysértő korlátozását. Következésképpen a bíróság azon döntése, amely az indítványozó ügyféli pozíciójának hiányára tekintettel utasítja el a keresetet, és ennek megfelelően – figyelemmel a Pp. ide vonatkozó rendelkezéseire – kizárja az adott döntéssel szembeni fellebbezés lehetőségét, nem tekinthető a jogorvoslathoz való jog szükségtelen és aránytalan korlátozásának.
- [34] Az Alkotmánybíróság a kifejtettekre tekintettel az indítványt az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét állító eleme tekintetében is elutasította.
- [35] Az Alkotmánybíróság a döntést az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) és (4) bekezdései, 63. §-a, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései, 31. § (6) bekezdése alapján eljárva hozta meg.

Budapest, 2018. március 6.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró különvéleménye

- [36] Nem értek egyet a határozat rendelkező részével és annak indokaival sem. Mivel a jelen alkotmánybírósági eljárásban vizsgált bírói döntés úgy ténybeli, mint jogi alapjait tekintve, valamint az Alkotmánybíróság által meghozott határozat rendelkező része és indokolása nagyfokú hasonlóságot mutat az Abh.-ban foglaltakkal, ezért az ahhoz fűzött különvéleményemet a jelen esetben is fenn kell tartanom.

- [37] Az Abtv. 29. §-a értelmében „[a]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be”.
- [38] Meglátásom szerint – egyezően az Abh.-hoz fűzött különvéleményemmel és figyelemmel az Abtv. 29. §-ára is – a panasz sem a tisztességes (kiegyensúlyozott) eljáráshoz való jog, sem pedig a jogorvoslathoz való jog állított sérelmével összefüggésben nem vetett fel olyan alaptörvény-elleneséget, amely érdemben befolyásolta a bírói döntést.
- [39] A két említett alapjog alkotmánybírósági gyakorlatának fényében a panasz indokolásából nem lehetett kiolvasni olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéseket, amelyek az érdemi elbírálást szükségessé tették volna: a panaszos nem saját jogát kívánta a bíróság előtt érvényesíteni, ugyanakkor a bírósági ítélet törvényességét megkérdőjelezhetette volna a Kúria előtt.
- [40] Ezért a tanácsnak a panaszt a jelen esetben is vissza kellett volna utasítania.

Budapest, 2018. március 6.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/247/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3085/2018. (III. 14.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.21.315/2016/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély (dr. Marótiné Diószegi Erzsébet, a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselő nélkül eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó a Kúria Pfv.III.21.315/2016/6. számú ítélete alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel a döntést az Alaptörvény XXIV. cikke (1) bekezdésével valamint XXVIII. cikke (1) bekezdésével ellentétesnek tartotta.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az alábbiakban összegezhető.
- [3] 2.1. Az indítványozót 2008. május 13-án baleset érte, elesett és sérülései miatt háziorvosi, majd kórházi ellátásban részesült. Kezelése és ellátása során adminisztratív hibákat követtek el (betegsége kódját eltévesztették, hiányos volt az orvosi dokumentációja). 2009 augusztusában műtétet hajtottak rajta végre, panaszai azonban nem szűntek meg, állapota – mely általános életvitelében jelentősen akadályozta – nem változott.
- [4] 2.2. Az indítványozó 2011. november 17-én keresetet nyújtott be több alperessel (a továbbiakban: alperesek) szemben a Zalaegerszegi Törvényszéknél, a testi épséghez, egészséghez fűződő személyiségi joga megsértésének megállapítása és 1 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés megfizetése iránt. Az alperesek és az alperesi pernyertesség érdekében beavatkozók a kereset elutasítását kérték.
- [5] Az indítványozó az egészségügyi állapotának kialakulását téves diagnózissal, illetve az említett adminisztratív hibák következményével magyarázta. Kifogásolta ezekkel összefüggésben egyes közbenső vizsgálatok elmaradását, egyesek késedelmes voltát és a szükséges kezelés elmaradását. A perben különböző orvosi véleményt és magánszakértői véleményt csatolt.
- [6] Az alperesek elismerték a betegség kódjának téves feltűntetését és a dokumentációs hiányosságokat, de arra hivatkoztak, hogy az indítványozó ennek ellenére a szükséges gyógykezeléseket megkapta, állapota a balesettől független betegség következménye, amely sem a balesettel, sem az említett adminisztratív mulasztásokkal nem áll okozati összefüggésben. Az elsőfokú bíróság igazságügyi orvosszakértőt rendelt ki a perben, amelynek szakvéleménye a másodfokú eljárásban kiegészítésre került.
- [7] Az eljáró bíróságok ezekre a szakvéleményekre alapították a kereset elutasító és az elsőfokú ítéletet érdemben helybenhagyó döntésüket, melyek – szemben az indítványozó által becsatolt orvosi véleményekkel és magánszakértői véleménnyel – az alperesek védekezését támasztották alá.
- [8] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az alperesek balesetével összefüggő egészségromlása miatti egyetemleges felelősségének megállapítását.
- [9] 2.3. A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Döntését azzal indokolta, hogy „a kereset alapján a bíróságnak nem általában kellett vizsgálnia a baleseti sérülés esetén alkalmazandó kezelések helyes gyakorlatát, hanem abban kellett állást foglalnia, hogy [az indítványozó] által hivatkozott és a balesettel összefüggő egészségkárosodások fennállnak-e és okozati összefüggésben vannak-e az egyes alpereseknek felróható magatartással, illetőleg mulasztással. Ennek elbírálása érdekében a bíróság a szükséges bizonyítást lefolytatta és a rendel-

kezésre álló bizonyítékokat a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 206. §-a (1) bekezdésének megfelelően értékelte. [...] A kiegészített igazságügyi orvosszakértői vélemény alapján egyértelműen és megalapozottan megállapítható volt, hogy sem a betegség kódjának eltévesztése, sem a hiányos dokumentáció nem állt összefüggésben [az indítványozó] egészségkárosodásával, továbbá az is, hogy [az indítványozó] ellátása a szakma szabályainak megfelelő volt. [...] Mindezekre tekintettel a keresetet elutasító ítélet nem volt jogszabálysértő, a kártérítési felelősség nem volt megállapítható. A kifejtettek alapján a Kúria azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem jogszabálysértő, ezért azt a [rég] Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül meghozott határozatával a [rég] Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta”.

- [10] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában ezt az ítéletet támadta.
- [11] 3. Az indítványozó által benyújtott alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint foglalható össze.
- [12] 3.1. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét egyrészt azért állította, mert szerinte a Kúria nem tett eleget indokolási kötelezettségének. Úgy vélte, hogy a Kúria figyelmen kívül hagyta, hogy az elsőfokú bíróság az általa becsatolt orvosi, illetve magánszakértői véleményekkel ellentétes, a bíróság által kirendelt orvosszakértő által adott szakértői vélemények alapján döntött úgy, hogy az indítványozónak a kirendelt szakértőhöz intézett kérdéseit, illetve indítványait nem vette figyelembe.
- [13] 3.2. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét másrészt azért állította, mert szerinte a Kúria ítélete sérti „a pártatlan és független bíráskodáshoz” fűződő jogát, mivel a kúriai tanácsban olyan bíró járt el, aki ügyében az elsőfokú eljárás során tárgyalást tűzött ki és folytatott le. Állította, hogy szerinte ez a bíró „nem vehetett volna részt a felülvizsgálati eljárásban, tőle pártatlan és független döntés nem volt várható”. Panaszában felhívta a 21/2016. (XI. 30.) AB határozat indokolásának [37]–[38] bekezdéseit, a 3242/2012. (IX. 28.) AB határozat indokolásának [13] bekezdését, valamint a 34/2013. (XI. 22.) AB határozat indokolásának [25] és [28] bekezdéseit, a 7/2013. (III. 1.) AB határozat indokolásának [24] bekezdését, valamint indítványkiegészítésében a 21/2016. (XI. 30.) AB határozat indokolásának [37] bekezdését, a 36/2013. (XII. 5.) AB határozat indokolásának [48] bekezdését, illetve eredeti indítványában a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: új Pp.) 13. § (3) bekezdésének, indítványkiegészítésében a régi Pp. 21. § (3) bekezdésének sérelmére hivatkozott.
- [14] 3.3. Állítása alátámasztásaként panaszához csatolta a 6.P.21.561/2011/126. számú, Zalaegerszegi Törvényszék jegyzőkönyvét arról a tárgyalásról, amelyet az a bíró tartott ügyében, aki a Kúria tanácsának tagjaként is eljár.

II.

- [15] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései a következők:
- „XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”
- „XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”
- [16] 2. A régi Pp. kapcsolódó rendelkezései:
- „21. § (3) A felülvizsgálati kérelem elbírálása során nem járhat el az a bíró, aki a felülvizsgálati kérelemmel érintett határozatok bármelyikének meghozatalában részt vett.”

[17] 3. Az új Pp. kapcsolódó rendelkezései:

„13. § (3) A felülvizsgálati kérelem elintézéséből ki van zárva az a bíró is, aki a felülvizsgálati kérelemmel érintett határozat meghozatalát megelőző eljárásban részt vett.”

III.

[18] Az indítvány nem megalapozott.

[19] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek.

[20] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.

[21] 2. Az Abtv. 27. § a) pontja alapján akkor lehet alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulni, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az indítványozó által támadott kúriai ítélet eljárást befejező döntés, és az Alaptörvénynek az indítványban megjelölt XXIV. cikke, illetve XXVIII. cikkének (1) bekezdése Alaptörvényben rögzített alapjogokról rendelkeznek.

[22] Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikke (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatosan azonban arra vonatkozóan nem adott elő alkotmányjogilag értékelhető indokolást, hogy a kúriai ítélet ezen alaptörvényi rendelkezést mennyiben sérti. Ennélfogva az indítvány e tekintetben nem tesz eleget a határozott kérelem követelményének, így az Alkotmánybíróság az indítvány ezen elemét nem vonta vizsgálata körébe.

[23] 3. Az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdése sérelmére vonatkozóan az indítvány a határozott kérelem követelményének megfelel, erre tekintettel az Alkotmánybíróság vizsgálta a panasz befogadása további feltételeinek fennállását.

[24] Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadásának további feltételét akként határozza meg, hogy a testület az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság e feltételeket alternatív törvényi feltételnek tekinti, azaz bármelyik igazolt fennállta esetén az alkotmányjogi panaszt be kell fogadni. Az Alkotmánybíróság ebből következően a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az indítványnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozó elemei megfelelnek-e az Abtv. 29. §-ában foglalt alternatív feltételnek.

[25] Ennek vizsgálata során az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány a tisztességes bírósági eljárás sérelmére hivatkozó, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított panaszelem tekintetében megfelel a befogadhatóság törvényi feltételeinek. Egyrészt azért, mert a Kúria indokolási kötelezettségének teljesítése vagy sérelme – ami alapvetően kihat a bírói döntés Alaptörvénynek megfelelése megítélésére – a jelen ügyben csak érdemi vizsgálat alapján dönthető el, másfelől, mert a korábbi eljárásban közreműködő bírónak a Kúria döntésében történt részvétele felvetheti az Abtv. 29. § szerinti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítvány befogadása és a fentiek érdemi vizsgálata mellett döntött.

[26] 4. Az indokolási kötelezettség sérelmének vizsgálata eredményeként az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg:

[27] A periratok alapján egyértelmű, hogy az eljáró bíróságok, köztük a Kúria is, részletes indokát adták annak, hogy miért a kirendelt igazságügyi orvosszakértő véleményét fogadták el (lásd Kúriai ítélet indokolása [10]–[14]). A Kúria – mely a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítélet törvényességét vizsgálhatja [rég. Pp. 270. § (2) bekezdés] – ezt hangsúlyozva rögzítette, hogy a bíróság a szükséges bizonyítást lefolytatta és a rendelkezésre álló bizonyítékokat a régi Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelően értékelte. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy ennek következtében a fenti panaszelem érdemben alaptalan.

- [28] 5. Az indítványozó a korábban eljáró bíróság részvételével kapcsolatos panaszában eredetileg az új Pp. 13. § (3) bekezdése sérelmére hivatkozott, ez a jogszabályi rendelkezés azonban még nem volt hatályban a felülvizsgálati eljárás lefolytatása idején. Indítványa kiegészítésében már a régi Pp. 21. § (3) bekezdésének sérelmét állította.
- [29] 5.1. A régi Pp. 21. § (3) bekezdése által megfogalmazott abszolút kizárási ok, hogy „[a] felülvizsgálati kérelem elbírálása során nem járhat el az a bíróság, aki a felülvizsgálati kérelemmel érintett határozatok bármelyikének meghozatalában részt vett”. A bírói gyakorlatot tükröző jogszabályi kommentár szerint „a perújítási és a felülvizsgálati eljárásban való közreműködésből csak az a bíróság kizárt, aki e perorvoslati eljárások tárgyát képező érdemi határozat meghozatalában részt vett. Nincs tehát jelentősége annak, hogy a bíróság egyéb pereskedményt végzett-e az adott ügyben (tárgyalást tartott, hiánypótlást rendelt el stb.). Tehát a kizárási ok csak a jogerős határozat meghozatalában részt vevő bíróságra vonatkozik, arra nem, aki az alapeljárásban részt vett ugyan, de az ítélet meghozatalában nem.” (Jogtár Indokolás)
- [30] 5.2. Bár az alkotmányjogi panasz elbírálására okot adó jogvita eldöntése idején az új Pp. nem volt még hatályban, tekintettel arra is, hogy az indítványozó eredeti panaszában annak 13. § (3) bekezdését (tévesen) felhívta, de ettől függetlenül is, kiemelt érdemmel, hogy az új Pp. 13. § (3) bekezdése a kérdést a korábbi szabályozástól eltérően rendezte: „13. § (3) A felülvizsgálati kérelem elintézéséből ki van zárva az a bíróság is, aki a felülvizsgálati kérelemmel érintett határozat meghozatalát megelőző eljárásban részt vett”. Az erre vonatkozó törvényi indokolás a következő: „[a] rendes és rendkívüli perorvoslati eljárásokból – a korábbi szabályozástól eltérően, mely a jogorvoslat szintjéhez kötötten indokolatlan különbséget tett az eljárásban való részvétel és a határozat meghozatalában való részvétel között – mindazon bíróságok kizártak, akik a támadott határozat meghozatalát megelőző eljárásban részt vettek.” (Jogtár Indokolás)
- [31] A fentiekből következően mindenesetre megállapítható, hogy jelen ügyben a Kúria eljárása idején hatályos szabályozás szerint a bírósággal szembeni abszolút kizárási ok nem állt fenn, a Kúria felülvizsgálatban eljáró tanácsa összeállításával nem sértette meg a régi Pp. 21. § (3) bekezdése rendelkezését. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének mérlegelést nem tűrő esete tehát nem állapítható meg.
- [32] 5.3. Ugyanakkor kérdésként merülhet fel, hogy az indítványozónak a bíróság részvételével kapcsolatos ellenérvei megalapozzák-e azt a következtetést, hogy az eljáró bíróság, illetve a kúriai tanács az érvekben foglalt körülmények folytán nem lett volna pártatlan.
- [33] Annak a kérdésnek az érdemi megítélése során, hogy a Kúria a jelen ügyben eljáró tanácsának megalakításakor megsértette-e az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdése rendelkezéseiben foglalt tisztességes és pártatlan bírósághoz való jogot, az Alkotmánybíróság az alábbi gyakorlatára volt tekintettel.
- [34] A 34/2013. (XI. 22.) AB határozat megerősítette, hogy „[a] tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog része a pártatlanság követelménye, mely az eljárásban résztvevő személyekkel szembeni előítélet-mentes, elfogulatlan eljárás követelményét jeleníti meg. A pártatlanság követelményének van egy szubjektív, a bíróság magatartásában rejlő és egy objektív, a szabályozásban megnyilvánuló követelménye [36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [48]]. A pártatlanság követelménye értelmében el kell kerülni minden olyan helyzetet, amely jogos kétséget kelt a bíróság pártatlansága tekintetében [3242/2012. (IX. 28.) AB határozat, Indokolás [13]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a törvény által felállított bíróság függetlensége és pártatlansága egy olyan általános jogelv, amely a legalapvetőbb emberi jogok közé tartozik [lásd például: 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [25]]. Független és pártatlan bíráskodás hiányában az egyéni jogok érvényesítése szenved csorbát. Mindebből következik, hogy a tisztességes bírósági tárgyalás követelményrendszerének szerves részét alkotó függetlenség és pártatlanság a demokratikus jogállamokban feltétlen érvényesülést kívánó alkotmányos igényként jelentkezik.” [34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [28]].
- [35] A 21/2016. (XI. 30.) AB határozat pedig hangsúlyozza, hogy „[a] pártatlanság követelményének tényleges érvényesülését elsődlegesen az eljárási törvényekben megfogalmazott kizárási szabályok garantálják. [...] Az abszolút kizárási okok lényege, hogy azok bármelyikének fennállása kizárja a bíróságot az eljárásból anélkül, hogy vizsgálnák, ténylegesen elfoglalt-e a bíróság. A relatív kizárási okok esetében viszont vizsgálandó a bíróság esetleges elfoglaltsága.” [21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [39]]
- [36] Az indítványozó panaszában a pártatlanság sérelmét kizárólag a bíróság korábbi eljárásban volt részvételével hozta összefüggésbe. Az Alkotmánybíróság abból indult ki, hogy a pártatlanság hiányát a bíróságnak az ügy tár-

- gyilagos elbírálásában akadályozó elfogultsága jelenti. Ez rendkívül sokféle okra vezethető vissza, de jellemzően személyes ismeretség, kapcsolat, érdekeltség, lekötöttség, előítélet, érzelem (indulat) lehet az alapja.
- [37] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint önmagában az, hogy a bíró a korábbi eljárási szakban törvény által megengedetten részt vett, nem eredményezi sem a bíró, sem az eljáró kúriai tanács pártatlanságának hiányát, azaz elfogultságát.
- [38] A szabályozás jelenlegi szigorúbb feltételei – melyek már abszolút kizárási okként határozzák meg a bíró korábbi eljárásban való részvételét és nem csak az alapeljárásban való döntéshozatali részvételt tekintik kizárási oknak – alapvetően a jogorvoslat fogalmi tartalmának kiteljesítését szolgálják; jelesül, hogy aki valamilyen döntés meghozatalában, vagy akár csak előkészítésében részt vett, az ennek a döntésnek vagy eljárásnak a felülvizsgálatában – függetlenül, hogy egyébként elfogult-e vagy sem – ne vehessen részt.
- [39] 6. Mindezekből következően, figyelemmel arra, hogy a korábban eljáró bíró illetve a Kúria tanácsa esetleges elfogultságára utalóan semmilyen körülmény nem merült fel, azáltal, hogy az indítványozó ügyében az elsőfokú eljárás során tárgyalást tartott bíró a felülvizsgálati eljárásban a Kúria döntéshozatalában részt vett, a pártatlanság és ennél fogva a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme nem állapítható meg. A fentiekben kifejtetteket figyelembe véve az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) és (4) bekezdései, 63. §-a, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései, 31. § (6) bekezdése alapján eljárva – az indítványt elutasította.

Budapest, 2018. március 6.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1456/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3086/2018. (III. 14.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.K.27.108/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (Karsai Dániel Ügyvédi Iroda; képviselő: dr. Karsai Dániel András, 1056 Budapest, Nyáry Pál utca 10., V/1.) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] A jogi képviselővel eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.K.27.108/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az adóhatóság másodfokú és elsőfokú határozatára is kiterjedően.
- [3] Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [4] 1.1. Az indítványozó 2015. évre vonatkozó adóbevallásában, amelyet 2016. május 24-én nyújtott be az adóhatósághoz, 1 361 751 Ft visszatérítendő személyi jövedelemadót vallott be, és kérte annak kiutalását. Az elsőfokú adóhatóság a bevallások utólagos vizsgálatára irányuló pénzösszeg kiutalása előtti ellenőrzést folytatott le, amelynek eredményeképpen határozatában megállapította, hogy a kiutalni kért összeg teljes egészében jogosulatlan adókülönbözetnek minősül. Az adókülönbözetre 30%-os mértékkel számolva 408 525 Ft adóbírságot szabott ki.
- [5] 1.2. Az indítványozó fellebbezést nyújtott be, amelyben magatartását polgári engedetlenségnek tüntette fel és előadta, hogy a bevallásra szolgáló nyomtatványban nem talált olyan sort, ahol jogosulatlanul levont adóelőleget lehetett volna szerepeltetni. A munkáltatója tőle valóban levonta az adóelőleget, a levonással azonban az adó egy része tekintetében nem ért egyet, mert véleménye szerint nem arra fordítják az adóbevételeket, amire kellene. Miközben például a kórházak állapota és az egészségügyi ellátások színvonala nem kielégítő, könyveket adnak ki, zongorákat vásárolnak és tanulmányutakat finanszíroznak közpénzből, valamint megpróbálják ellehetetleníteni a közpénzekre vonatkozó közérdekű adatok megismerését. Ilyen körülmények között az indítványozónak morális és törvényes lehetősége van arra, hogy megtagadja az adófizetést, amivel jelen esetben élt is az adó-visszatérítés iráni kérelem útján.
- [6] A másodfokú adóhatóság az elsőfokú döntést hatályában fenntartotta határozatával. Megállapította, hogy az elsőfokú szerv jogszerűen járt el, amikor a fő szabály szerinti 50%-os mérték helyett 30%-os mértékkel szabta ki az adóbírságot figyelemmel az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) irányadó rendelkezéseire, különösen a 170. § (1) bekezdésére és a 171. § (1) bekezdésére. Adóbírságot állapít meg az adóhatóság akkor is, ha az adózó jogosulatlanul nyújtotta be adó-visszatérítési kérelmét. Helyesen mérlegelte az elsőfokú hatóság az indítványozó javára és terhére szolgáló körülményeket. Előbbiek közé az tartozik, hogy az indítványozónál első alkalommal került sor adókülönbözet megállapítására. Utóbbiak körében azt vette figyelembe, hogy az indítványozó munkáltatója helyesen állapította meg az adóelőleget, abból mégis visszaigényelt az indítványozó, továbbá azt, hogy az ellenőrzés során az indítványozó elérhetetlen volt az adóhatóság számára.
- [7] 1.3. Az indítványozó felperesként kereseti kérelemmel támadta az alperes határozatát a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: közigazgatási bíróság) előtt. Keresetében előadta, hogy az al-

- peresi határozat sérti az Alaptörvény IX. cikkét, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Egyezmény) 10. cikkét és az Art. 171. § (1) bekezdését.
- [8] Az indítványozó érvelése szerint az alperesi határozat megsértette a véleménynyilvánítás szabadságát, amikor adóbírsággal szankcionálta politikai véleményének megfogalmazása miatt. Az Art. 171. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az adóbírság mértéke kivételes méltánylást érdemlő körülmény esetén hivatalból vagy kérelemre mérsékelhető, illetőleg kiszabása mellőzhető. A felperes álláspontja szerint az alperes megsértette ezt a rendelkezést.
- [9] 1.4. A közigazgatási bíróság a panaszos keresetét elutasította. Az Art. felhívott rendelkezésének a megsértése nem állapítható meg, mert az indítványozó nem valósította meg az adott helyzetben elvárható körületekintést, hiszen az indítványozó tudatos döntése volt, hogy a munkáltató által jogszerűen levont adóelőleg összegéhez képest más összeget tüntetett fel a bevallásában és arra visszatérítési igényt alapozott.
- [10] A közigazgatási bíróság megállapította továbbá az ítélet 5-6. oldalán, hogy az indítványozó véleménynyilvánításhoz való alapjoga nem sérült, mert az indítványozó nem volt elzárva attól, hogy véleményét az adóhatóság előtti eljárásban kinyilvánítsa, tehát e jogát a hatóság nem korlátozta. Alaptalan az a kiterjesztő értelmezés, miszerint az indítványozó azért mentesülhet jogsértő magatartása jogkövetkezményei alól, mert véleménynyilvánításhoz való alapjogát gyakorolta. A hatóság nem az alapjog gyakorlása miatt szabott ki bírságot az indítványozóval szemben, hanem a jogosulatlan visszaigénylés miatt. A közigazgatási pernek nem lehet a tárgya az, hogy az adóbevételt miként használják fel az államháztartásban.
- [11] 2. Ezt követően az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybírósághoz. Panaszában a bíróság döntésének alaptörvény-ellenességét adta elő az alábbiak szerint.
- [12] 2.1. A bírósági döntés sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdését, a XXIV. cikk (1) és (2) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését. Az indítványozó hangsúlyozta az Abtv. 29. §-ával összefüggésben, hogy véleménynyilvánítási szabadságát gyakorolta, politikai véleményét fogalmazta meg a jelenlegi közpénzügyek kapcsán. A közigazgatási bíróság nem folytatott alapjogi bíráskodást. Az alkotmányjogi panasz ezért azon alapul, hogy a közigazgatási bíróság döntése teljesen figyelmen kívül hagyta az alapjogi érintettséget, nem alkalmazta az irányadó testet.
- [13] 2.2. Az indítványozó érvelése szerint az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében lefektetett véleménynyilvánítás szabadsága azért sérült, mert minden vélemény védett függetlenül annak tartalmától. A politikai vélemény fokozottan védett, hiszen ez biztosítja a közügyekben való megszólalás lehetőségét, a vélemények nyilvánosság előtti megmértetését. A kiszabott adóbírság szükségtelenül és aránytalanul korlátozta ezen alapjogot, a közigazgatási bíróság mégsem vizsgálta meg az alapjogsértést. A korlátozás szükségtelen volt, mert az államháztartást nem károsította meg az indítványozó magatartása. A bírság alkalmazása önmagában, de annak mértéke is aránytalan volt, mert az Art. 171. § (1) bekezdése alapján a hatóság akár korlátlanul enyhíthette volna a bírság mértékét.
- [14] 2.3. Az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésében szabályozott hatóságok által jogellenesen okozott kár megtérítéséhez való jog azért sérült, mert a hatóságok jogellenesen szabták ki az adóbírságot. A károkozás „*ab ovo*” jogellenes magatartás, így a jogellenesség ténye nem vitatható. Az adóbírság csökkentette az indítványozó anyagi javait. Az alperesként eljáró hatóság pedig nem tudja kimenteni magát, mert úgy hozta meg a határozatát, hogy teljes tudatában volt annak, hogy az indítványozó alapjogot gyakorolt.
- [15] Az indítványozó álláspontja szerint a kártérítéshez való jog alkotmányos szintre emelése indikálja, hogy a károkozás maga is alkotmányosan releváns legyen. Ezért szükségszerűen meg kell haladni azt az álláspontot, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése az állam azon kötelezettségét rögzíti, miszerint hozzon létre olyan eljárási lehetőséget, ahol az érintett jogorvoslattal élhet a hatóság által okozott károkért. A hivatkozott alaptörvényi rendelkezés *sui generis* alapjogot rögzít ugyanis, aminek érvényre juttatása érdekében a jogorvoslati lehetőség megteremtése legfeljebb intézményvédelmi kötelezettségként felfogható részelemnek tekinthető, és semmiképpen nem az alapjog egyén általi érvényesíthetőségének garantálásához megkövetelt állami cselekvések teljességének.

II.

[16] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

(2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.

(2) Mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a hatóságok által feladatuk teljesítése során neki jogellenesen okozott kár megtérítésére.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

[17] 2. Az Art. irányadó rendelkezései:

„170. § (1) Adóhiány esetén adóbírságot kell fizetni. Az adóbírság mértéke – ha e törvény másként nem rendelkezik – az adóhiány 50%-a. Az adóbírság mértéke az adóhiány 200%-a, ha az adóhiány a bevétel eltitkolásával, a bizonylatok, könyvek, nyilvántartások meghamisításával, megsemmisítésével függ össze. Adóbírságot állapít meg az adóhatóság akkor is, ha az adózó jogosulatlanul nyújtotta be támogatási, adó-visszaigénylési, adó-visszatérítési kérelmét, vagy igénylésre, támogatásra, visszatérítésre vonatkozó bevallását, és a jogosultság hiányát az adóhatóság a kiutalás előtt megállapította. A bírság alapja ilyen esetben a jogosulatlanul igényelt összeg.”

„171. § (1) Az adóbírság mértéke kivételes méltánylást érdemlő körülmény esetén hivatalból vagy kérelemre mérsékelhető, illetőleg kiszabása mellőzhető, ha a körülményekből megállapítható, hogy az adózó, illetve intézkedő képviselője, alkalmazottja, tagja vagy megbízottja az adott helyzetben a tőle elvárható körülményekkel járt el. Az adóbírság mérséklésénél az eset összes körülményét mérlegelni kell, különösen az adóhiány nagyságát, keletkezésének körülményeit, az adózó jogellenes magatartásának (tevékenységének vagy mulasztásának) súlyát, gyakoriságát.”

III.

[18] 1. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság Abtv.-ben lefektetett feltételeinek eleget tesz-e.

[19] Az indítványozó jogi képviselője a közigazgatási bíróság ítéletét 2017. július 20-án vette át. A panaszt 2017. szeptember 18-án – a határidő utolsó napján – adta postára. A panasz benyújtására nyitva álló határidőt tehát betartotta. Az indítványhoz egyrészt csatolták a jogi képviselő meghatalmazását, másrészt az ügy érdemében hozott ítélettel szemben terjesztették elő a panaszt. Az indítványozó jogorvoslati jogát kimerítette, felülvizsgálati kérelmet nem nyújtott be. Az indítványozó érintett, hiszen a sérelmezett bírósági eljárásban a per felperese volt. A sérelmezett bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság még nem döntött. Kifejezett kérelmében megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megállapító rendelkezést, továbbá azt a szabályt is, amely az indítványozó jogosultságát tartalmazza az alkotmányjogi panasz indítvány benyújtására. Az indítványban megjelölte a szükséges adatokat, nyilatkozott adatai zártan kezeléséről.

[20] Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz megfelel az Abtv. 27. §-ában, 30-31. §-ában, 52. § (1b) bekezdés a) és f) pontjában és 52. § (5) és (6) bekezdésében szabályozott, fentebb kifejtett formai feltételeknek.

- [21] 2. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a kérelem akkor felel meg a határozottság követelményének, ha egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, valamint indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pont]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel {3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3102/2015. (V. 26.) AB végzés, Indokolás [24], 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban egyáltalán nem adott elő indokolást, ezért az azok sérelmére alapított panaszelemek nem felelnek meg a fenti követelménynek.
- [23] Az Alkotmánybíróság megvizsgálta az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésére alapított panaszelemet is. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy jelen ügyben az indítványozó nem nyújtott be keresetet az alperesi hatóság, illetve a közigazgatási bíróság állítólagos károkozása miatt a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírósághoz, jóllehet ilyen igényvel felléphetett volna a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény LXXI. fejezetében írtak szerint. Kártérítési igényét közvetlenül az Alkotmánybíróság előtt kívánta érvényesíteni az alapügyben döntő bíróság ítéletével szemben benyújtott alkotmányjogi panasz útján.
- [24] Az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet a korábbi döntéseire, amelyekről a jelen ügyben sem tér el. „Az Alaptörvény XXIV. cikkének (2) bekezdése egyrészt deklarálja a hatóság kártérítési kötelezettségét jogellenes károkozás esetén, másrészt kötelezi a jogalkotót az erre vonatkozó törvényi szabályozás megalkotására” {3218/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [26]}. „Önmagában a XXIV. cikk (2) bekezdésének sérelmén keresztül nem alapozható alkotmányjogi panasz arra, hogy a bíróságok az indítványozó szerint az alkalmazandó jogszabályokat helytelenül értelmezték és alkalmazták, és ezzel az indítványozónak kárt okoztak. [...] A hatóságok (bíróságok) által feladatuk ellátása során jogellenesen okozott károk megtérítése iránti igény közvetlenül a bíróságok előtt érvényesíthető, és nem az Alkotmánybíróság előtt” {3158/2013. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [6]}.
- [25] Ezekből az következik, hogy az alkotmányjogi panasz indítvány nem funkcionális helyettesítője a közigazgatási jogkörben okozott károk megtérítése iránt indított pernek. Ilyen per hiányában az alkotmányjogi panaszban előadott állítólagos alapjogsértés indokolása és az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése között nincs alkotmányjogilag értékelhető kapcsolat, illetve ezt a kapcsolatot a panasz nem adta elő. Emiatt a panasz e körben sem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjaiban lefektetett határozottság követelményének, hiszen nem kapcsolta össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel.
- [26] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. A panasz érdemi elbírálhatóságához elegendő, ha a két alternatív feltétel egyike teljesül.
- [27] Az Abtv. 29. §-ával összefüggésben az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésére alapított panaszelemet kellett megvizsgálnia. Az indítványozó közlése a magyar közpénzügyek politikai indíttatású kritikáját tartalmazta az elsőfokú adóhatósági határozattal szemben benyújtott fellebbezésben. Ezt az indítványozó maga is megerősítette keresetének indokolásában és alkotmányjogi panaszában is. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek ezért az minősül, hogy a politikai véleménynyilvánítás hatálya alá tartozik-e a befizetett személyi jövedelemadó egy részének visszatérítésére irányuló eljárásban előadott indítványozói közlés a hatóság felé. Másképpen megfogalmazva: a véleményszabadság védelmi körébe tartozik-e – és ezért szankció nélküli – az adójogi jogviszony keretei között, az alapjog-gyakorlással indokolt, tudatos törvénytörő magatartás. Erre tekintettel az alkotmányjogi panasz megfelel az érdemi elbírálás követelményeinek.
- [28] 4. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az IX. cikk (2) bekezdése, XXIV. cikk (1) és (2) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem felel meg a törvényi feltételeknek.
- [29] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésével összefüggésben – a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével, az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alkalmazásával – érdemben bírálta el az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatásköre alapján a következők szerint.

IV.

- [30] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [31] 1. Az Alkotmánybíróság a véleménynyilvánítás szabadságával kapcsolatban számos döntést hozott már, amelyek figyelemmel voltak az Egyezmény 10. cikkének a tartamára is az alkotmányossági felülvizsgálat során. Legutóbbi határozataiban sorra vette állandó gyakorlata sarokköveit, amelyek részben az Alkotmány hatálya alatt hozott döntésekre épülnek {a gyakorlatot lásd például: 14/2017. (VI. 30.) AB határozat; Indokolás [24]–[28]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [24]–[25]; 19/2014. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [47]–[53]; 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [22]–[42]}.
- [32] Ezek teljes körű megisméltésétől az Alkotmánybíróság eltekint, jóllehet alább az indokolás [33]–[36] bekezdéseiben ismerteti azt a szempontrendszert, amely alapján eldönthető, hogy egy közlés a véleménynyilvánítás oltalma alatt áll-e vagy sem. Ezt követően az alkotmányossági felülvizsgálatot a jelen ügy fő kérdésére kell összpontosítani: mire terjed ki az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének az alkalmazási hatálya adójogi jogviszonyban? Azt szükséges ugyanis megválaszolni, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának védelmi körébe tartozik-e a törvényi szabályokkal rendezett adójogi jogviszony keretei között, a véleményszabadság gyakorlásával alátámasztott, tudatos törvénytörő magatartás? Tekinthető-e közéleti kérdést érintő véleménynek a hatósághoz címzett jogszerűtlen adó-visszatérítési kérelem, illetve a hatósági határozattal szemben benyújtott fellebbezés. Ezekre a kérdésekre tér ki az Alkotmánybíróság az indokolás [37]–[40] bekezdéseiben.
- [33] 2. Először is figyelemmel kell lenni az érintett alapjog lényegére: „[a] véleménynyilvánítás joga általános kommunikációs alapjog, amelyhez több speciális tényállás kapcsolódik. Általánosságban minden, meghatározatlan számú embernek szánt, elvileg mindenki számára hozzáférhető kommunikáció – a közlés és tartalma – szabadságát védi” {19/2014. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [53]}.
- [34] Az indokolás [32] bekezdésben feltett alkotmányossági kérdés megválaszolása érdekében emlékeztetni szükséges továbbá arra, hogy nem minden közlés tartozik a véleménynyilvánítás szabadságának hatálya alá, és különösen nem mindegyik élvezi a kiemelten védett politikai véleménynyilvánítás státuszát. Védettek azok a közlések, amelyek a közügyek szabad vitatásával állnak összefüggésben, ekként a nyilvános társadalmi párbeszédben vesznek részt. A kommunikációs jogok hivatása ugyanis az, hogy részvételi lehetőséget teremtsenek a társadalmi és politikai folyamatokban {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [22]–[24]}.
- [35] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata ugyanakkor úgy szól, hogy „[a] nyilvános közlés megítélése során elsőként arról szükséges döntenie, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben. Ennek megítéléséhez pedig elsődlegesen a közlés megjelenésének módját, körülményeit és a vélemény tárgyát, kontextusát szükséges figyelembe venni. Így a közlést érintően vizsgálni kell a médium típusát, a közlés apropóját adó eseményt, illetve az arra érkező reakciókat és az adott közlésnek ebben a folyamatban játszott szerepét. További szempontként szükséges értékelni a kijelentés tartalmát, stílusát, illetve a közlés aktualitását, valamint célját. Amennyiben e körülmények értékelésével az állapítható meg, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti, úgy a közlés automatikusan a véleménynyilvánítási szabadság nyújtotta magasabb szintű oltalmat élvezi. Az ilyen közlés ugyanis a közhatalom és a közhatalmat gyakorlók ellenőrzésének, ellenőrizhetőségének egyik legfőbb garanciája, amely egy plurális alapokra épülő társadalom demokratikus és nyílt működéséhez nélkülözhetetlen követelmény” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [39]; legutóbb megerősítette: 3001/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [28]}.
- [36] A közügyekben való megszólalást tehát azért részesítik fokozott védelemben a demokratikus jogállamok, hogy a politikai közösség minden tagjának lehetősége legyen a közügyeket érintő kérdések szabad vitatásához. Többek között vizsgálni szükséges a közlés megjelenésének a módját, a médium típusát és a közlésnek a társadalom nyitott kommunikációs folyamataiban játszott szerepét. Nem minden egyes közlés élvezi az érintett alapjog védelmét. A védelem arra a közlésre terjed ki, amely az alapjog politikai közösségben betöltött „hivatásának” megfelel. Az alapjognak ez a rendeltetése képezi a védelem tárgyát, ez adja egyben a védelem célját is.
- [37] 3. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az indítványozó az adóigazgatási eljárásban tett egy joghatályos cselekményt, amikor az adóbírságot eredményező, jogszerűtlen adó-visszatérítés iránti kérelmét benyújtotta. Ennek magyarázataként adta elő a fellebbezésében azt, hogy erre a magatartásra politikai véleménye készítette.

Hangsúlyozandó azonban, hogy a fellebbezés eljárásjogi jogintézménye, amely az indítványozó által megfogalmazott közlést médiumként hordozza, fogalmilag nem vesz részt a nyilvános társadalmi és politikai párbeszédben. Amely utóbbi viszont fogalmilag épít a (kritikai) nyilvánosságra, különösen annak mai médiumaira, eszközrendszerére. Az adóbevallás és a fellebbezés nem arra szolgál, hogy a közügyekben való megszólalásnak fórumot adjon és nem is teremt részvételi lehetőséget a nyitott kommunikációban. A fellebbezés funkciója, hogy az ügyfelek jogorvoslatot nyerjenek az elsőfokú közigazgatási szerv döntésével szemben. Abban jogi álláspontot fejeznek ki, amely arra mutat rá, hogy miért tartják jogszerűtlennek az elsőfokú szerv döntését. Mindez nem akadályozza akár az adóhatósági eljárással vagy annak lényegét jelentő közteherviselési kötelezettséggel összefüggő politikai véleménynyilvánításnak, akár a hatósági eljárással párhuzamosan, akár azt követően.

- [38] A jogi álláspont az ügyfél és a másodfokú szerv közti jogviszonyban fejezi ki hatását. Az adójogviszonyban a hatóság felé megfogalmazott (jogi) álláspont politikai véleményre való hivatkozással nem emelhető fel az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének a szintjére. A vélemény szabadság gyakorlásával megnyilvánult polgári engedetlenség demokratikus jogállami körülmények között nem szankcionálható. Ugyanakkor nem nyerhet mentesülést a jogellenes magatartás a jogkövetkezmények alól önmagában azon oknál fogva, hogy közügyeket (közpénzfelhasználást) bíráló véleményét ismertette a közigazgatási szervvel.
- [39] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt is, hogy figyelemmel kell lenni a folyamatok ok-okozati összefüggéseire. Az adóbírság kiszabása a jogsértő magatartás kögens, bár mértékét tekintve mérsékelhető, törvényben szabályozott közigazgatási jogkövetkezménye. Alkalmazására a jelen esetben sem azért került sor, mert a közélet dolgairól álláspontját kifejtette az indítványozó, hanem azért, mert jogszerűtlenül kérte a már befizetett személyi jövedelemadó egy részének a visszatérítését. Az alkotmányjogi panaszban sérelmezett adóbírság tehát nem áll összefüggésben a közügyek szabad vitatásával, a panaszos szubjektív elkötelezettségével. Nem azért vonták felelősségre az indítványozót, mert szólt, hanem azért, mert veszélyeztette a közpénzügyi érdeket.
- [40] Ezekon túl az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indítványban írtakkal ellentétben a közigazgatási bíróság nem hagyta figyelmen kívül az alapjogi érintettségre tett indítványozói kérelmet. A bíróság ítéletében 5–6. oldalán értékelte a panaszos alkotmányos elkötelezettségét, és elbírált a vonatkozó kereseti kérelmet, ahogyan azt jelen határozat az indokolás [9] bekezdésében összefoglalta.
- [41] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az adóigazgatási eljárásban az indítványozó által adózói minőségben az adóhatóság irányába a fellebbezésben megfogalmazott jogi álláspont, illetve az azal magyarázott jogszerűtlen adó-visszatérítési kérelem nem tartozik az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében szabályozott véleménynyilvánítási szabadság hatálya alá. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 50. § (1) bekezdése alapján tanácsban eljárva – az alkotmányjogi panaszt a rendelkező részben írtak szerint határozattal elutasította az Abtv. 63. § (1) bekezdése értelmében.

Budapest, 2018. március 6.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1849/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3087/2018. (III. 14.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 424. § (1) bekezdésének „kivéve, ha az ügyész a terhelt terhére nyújtott be felülvizsgálati indítványt, ebben az esetben az indítványról nyilvános ülésen határoz” szövegrésze és a Kúria Bfv.II.1727/2016/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Vizin László (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (dr. Biczó László, 1027 Budapest, Frankel Leó utca 9., félemelet 30.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Kúria Bfv.II.1727/2016/7. számú végzése, valamint a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 424. § (1) bekezdése „kivéve, ha az ügyész a terhelt terhére nyújtott be felülvizsgálati indítványt, ebben az esetben az indítványról nyilvános ülésen határoz” szövegrésze alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését. Kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának a felfüggesztésére.
- [2] 1.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján azt kérte az Alkotmánybíróságtól, hogy állapítsa meg a Gyulai Törvényszék 13.B.101/2013/911. számú ítélete, a Szegedi Ítéltábla Bf.III.606/2015/150. számú ítélete és a Kúria Bfv.II.1727/2016/7. számú végzése alaptörvény-ellenességét, illetve semmisítse meg ezeket a bírósági döntéseket. Úgy ítélte meg az indítványozó, hogy a hivatkozott bírósági döntések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, a XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jogát, a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogát, a XV. cikk (2) bekezdése szerinti diszkrimináció tilalmát, a B) cikk (1) bekezdését, a T) cikk (3) bekezdését, továbbá az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: Egyezmény) 6. cikk (1) bekezdését és 14. cikkét.
- [3] Kérte az indítványozó azt is, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálja meg a Be. 373. § rendelkezéseinek az Alaptörvénnyel való összhangját. Nem jelölte meg ugyanakkor, hogy a Be. kifogásolt szabályát mely alaptörvényi rendelkezéssel és milyen okból tartja ellentétben állónak.
- [4] Szintén kérte az indítványozó, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Be. 424. § (1) bekezdése „kivéve, ha az ügyész a terhelt terhére nyújtott be felülvizsgálati indítványt, ebben az esetben az indítványról nyilvános ülésen határoz” szövegrésze alaptörvény-ellenességét, mert az ellentétes a diszkrimináció tilalmával, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, valamint a védelemhez való joggal.
- [5] 1.2. A védelemhez való jog megsértését az indítványozó elsődlegesen azért állította, mert a büntetőeljárásban nyolc – az indítványban dátum szerint meghatározott – tárgyalási napon olyan védő járt el a képviselőjében, aki azzal egy időben a IV. rendű, az indítványozóval – mint VIII. rendű terhelttel – érdekellentétben álló vádlott védelmét is ellátta. A IV. rendű vádlott a büntetőeljárásban terhelő vallomást tett az indítványozóra, így azonos védő az érdekeiket hatékony módon nyilvánvalóan nem képviselhette. Hozzátette az indítványozó, hogy a rá nézve terhelő vallomást ugyan a IV. rendű vádlott utóbb visszavonta, nyilatkozata ennek ellenére alapjául szolgált a bírósági döntéshozatalnak. A feltárt érdekellentét pedig – bármilyen rövid időtartamú volt is – a büntetőeljárás egésze szempontjából értelmezhető és meghatározó, így az indítványozó védelemhez való jogának az érvényesülését általános jelleggel korlátozta. Hozzátette az indítványozó, hogy a büntetőeljárásban eljáró első- és másodfokú bíróságok felismerték az azonos védő által képviselt terheltek érdekei közötti ellentétet, és azt igyekeztek kiküszöbölni. A Kúria ezzel szemben az érdekellentétet nem tekintette fennállónak.

- [6] Úgy vélte az indítványozó, hogy a IV. rendű vádlott vallomásával szolgáltatott tényszerű közvetett terhelő bizonyíték az érdekellentét fennállását kétségkívül megalapozta, amely körülmény pedig az indítványozó hatékony védelemhez való jogának a sérelmét egyértelműen alátámasztotta. A védelemhez való jog „kötelező jelenléti dimenziója” az indítványozó értelmezésében „abszolút és korlátozhatatlan” (indítvány 6. oldal). Ezért a lefolytatott büntetőeljárás eredményeként alaptörvény-ellenes bírósági döntés született, amely az Alkotmánybíróság megsemmisítési jogkörének a gyakorlását indokolja.
- [7] 1.3. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog alkotmányos tartalmát elemezve az indítványozó idézte a 14/2004. (V. 7.) AB határozat megállapításait. Az alapjog sérelmét az alábbiak szerint indokolta.
- [8] Kifogásolta az indítványozó, hogy a tárgyalás résztvevőinek két tárgyalási napon keresztül állva kellett hallgatniuk, hogy az ügyész a vádiratot felolvasta. Az indítványozó megítélése szerint az eljárás az ügyészi vád tekintélye előtti tisztelgést szimbolizálta, és azzal a bíróság súlyosan korlátozta az érintettek – köztük az indítványozó – emberi méltóságát.
- [9] Az elsőfokú ítélet indokolása kapcsán sérelmezte az indítványozó, hogy abban a vádiratból szó szerint átvett szövegrész szerepel. A szöveghasználat arra enged következtetni, hogy a bíró az ügyéssel olyan sajátos kapcsolatban állt, amelynek keretében a perbeszéd szövege a bíróhoz szövegfájl formájában eljuthatott. Ez a körülmény, és annak nyomán a vádhatóság álláspontjának az átültetése az indítványozó szerint a pártatlanság követelményének, különösen a pártatlanság látszatának a sérelméhez vezetett.
- [10] Sérelmesnek tartotta az indítványozó azt is, hogy a bíróság az indítványozó érdekében előterjesztett valamennyi védői, terhelti bizonyítási indítványt elutasította, ezzel szemben minden ügyészi indítványnak helyt adott. Az indítványozó szerint megkérdőjelezhető, hogy a bíróság az indítványokat egyenlő és objektív szempontok alapján értékelte-e.
- [11] Utalt rá az indítványozó, hogy az elsőfokú ítélet a terhelti vallomásokat „védekező jellegű” nyilatkozatoknak titulálta, és abból arra engedett következtetni, hogy azok tartalma szükségképpen valótlan. Ez a megközelítés az indítványozó szerint súlyosan negatív pszichológiai attitűdöt kapcsolt a terhelti vallomásokhoz, amely a bíró negatív értékítéletét fejezte ki, és amely ezért a bírói függetlenség és pártatlanság érvényesülését kérdőjelezte meg.
- [12] Utalt rá az indítványozó, hogy az ítélőtábla és a Kúria is ellentétesnek ítélte a tisztességes eljárással azt, hogy a büntetőeljárás résztvevőinek hosszasan állva kellett hallgatni a vádirat ismertetését, ugyanakkor a bíróságok úgy ítélték meg, hogy önmagában ez a körülmény nem alapozta meg a független és pártatlan bírósághoz való jog sérelmét. Az indítványozó megítélése szerint azonban a jogsérelem megállapítását valamennyi fenti körülmény alátámasztotta, amelyek összességükben kellő alapot szolgáltattak a bírói elfogultság kimondására, a függetlenség és a pártatlanság sérelmének a megállapítására. A jogsérelem következtében az indítványozó szerint az ügyében alaptörvény-ellenes döntések születtek, ezért az eljárást befejező döntés megsemmisítésére tett indítványt.
- [13] Kiemelte az indítványozó, hogy a másodfokú ítélet az elsőfokú eljárás hibáit azzal magyarázta, hogy „az ügy elbírálása az emberi teljesítőképeség határait súrolta” (másodfokú ítélet 26. oldal), és utalt arra is, hogy „az ügy elbírálása a hatályon kívül helyezés határán mozgott” (másodfokú ítélet 25. oldal). Ezek a megállapítások az indítványozó szerint arra engedtek következtetni, hogy a másodfokú bíróság nem biztosította a terhelt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, továbbá arra, hogy a jogkorlátozást a bíró tárgyalásvezetési nehézségei indokolták. Az indítványozó úgy vélte ugyanis, hogy amennyiben ezek a körülmények az adott eljárásban valóban fennálltak, a másodfokú bíróságnak arra a következtetésre kellett volna jutnia, hogy az ügy csak öttagú tanácsban tárgyalható a tisztességes eljárás követelményeinek megfelelően. Mivel azonban a másodfokú bíróság az ügyet nem utalta öttagú tanács elé, azt lehet mondani, hogy az ügyben eljáró bíróság nem volt törvényesen megalakítva. Ennek következtében pedig a büntetőeljárásban abszolút hatályon kívül helyezési ok állt fenn.
- [14] Kifejtette azt is az indítványozó, hogy a Be. 373. §-a szerinti abszolút hatályon kívül helyezési okok és a tisztességes eljáráshoz való jog között szoros a kapcsolat. Megítélése szerint az abszolút hatályon kívül helyezési okok a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjog „eseti leágazásait jelentik” (indítvány 12. oldal). Épp ezért tartotta szükségesnek, hogy az Alkotmánybíróság megvizsgálja a Be. 373. § rendelkezéseit abban a megközelítésben, hogy az alapján van-e lehetősége a bíróságnak hatályon kívül helyezni egy alsóbb fokú határozatot a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozással. Az indítványozó álláspontja szerint ezen vizsgálat eredményeként az Alkotmánybíróságnak a Be. rendelkezés alaptörvény-ellenességét kellene megállapítania, aminek a tárgybéli bírósági döntés megsemmisítése is a következménye lenne.

- [15] 1.4. A konkrét esetben az indokolási kötelezettség és azzal összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részjogosítványa, az indokolt bírói döntéshez való jog megsértését is megállapíthatónak tartotta az indítványozó az alábbi indokok miatt.
- [16] Álláspontja szerint a bírósági döntés indokolása olyan mértékben hiányos, hogy abból nem állapíthatóak meg a büntetőjogi felelősséget megalapozó lényeges tények, az ítélet ezen felül megfelelő jogi indokolást sem tartalmaz, a büntetéskiszabásra vonatkozó ítéletrész pedig szintén erőteljesen, sőt törvénytől hiányos. Mindezen körülmények következtében az elsőfokú ítélet felülbírálatra lényegében alkalmatlan volt.
- [17] Felhívta az indítványozó a figyelmet arra is, hogy a Kúria 1. BK véleménye értelmében különbséget kell tenni a bizonyítékok értékelésének az indokolási hiányossága, ellentmondásossága, valamint a jogi indokolás hiányossága között.
- [18] Kifogásait az indítványozó konkretizálta, és hiányolta példának okáért, hogy az ítéletben a bíróság nem magyarázta meg: milyen módon realizálódott a vagyoni előny a terhelnél; mi bizonyítja, hogy az árut nem szállították el az Európai Unió másik országába; mi volt az I. rendű vádlott konkrét megtévesztő magatartása; hogyan érvényesült a büntetés kiszabásakor a fokozatosság alapelve; enyhítő körülmény volt-e, hogy a terhelt a kárt megtérítette. Az indokolás kapcsán tapasztalható hiányosságoknak az indítványozó szerint a konkrét esetben a döntés hatályon kívül helyezésére kellett volna vezetniük.
- [19] 1.5. A Be. 424. § (1) bekezdésének a szövegrészét és azzal összefüggésben a konkrét eljárásban hozott döntést az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdései alapján tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [20] A védelem az indítványozó elleni büntetőeljárás felülvizsgálati szakaszában nyilvános ülés tartását kérte, amely kérelmet azonban a Kúria elutasította, kifejtve, hogy arra csak akkor köteles, ha az ügyész kéri. Az indítványozó megítélése szerint a törvény indokolatlanul tesz különbséget a felülvizsgálati indítványok elbírálása között attól függően, hogy ki volt annak az előterjesztője. A rendelkezés az ügyészt a terhelt rovására alaptalan előnyhöz juttatja, a terhelt verbális védekezési lehetőségeit pedig indokolatlanul leszűkíti, aminek következtében a védelemhez és tisztességes bírósági eljáráshoz – azon belül különösen a fegyverek egyenlőségéhez – való jog, valamint a jogegyenlőség követelménye szenved sérelmet.
- [21] Minderre figyelemmel az indítványozó azt kérte, hogy az Alkotmánybíróság a Be. 424. § (1) bekezdésének utalt szövegrésze mellett állapítsa meg a konkrét bírósági döntés alaptörvény-ellenességét is, és rendelkezzen a megsemmisítéséről.
- [22] 2. Az indítványozó indítvány-kiegészítéseiben megismételte azon kifogását, amelynek értelmében adott tárgyalási napokon a védelmét vele érdekellentétben álló védő látta el, ennélfogva nem érvényesíthette a hatékony védelemhez való alapjogát. A bírósági döntés indokolásának a hiányosságai miatt továbbá az Alaptörvény IV. cikk (3) bekezdésének és a XXIV. cikk (1) bekezdésének a megsértésére is hivatkozott.
- [23] Azzal összefüggésben, hogy a bírósági döntések nem vettek figyelembe egy igen jelentős konkrét körülményt – azt, hogy a vádemelésig megtörtént az adóhiány megtérítése – az indítványozó az Alaptörvény XXV. cikkében rögzített panaszjog, és egyúttal a XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslati jog sérelmét tartotta megállapíthatónak.
- [24] Annak következtében pedig, hogy a védelemnek a hiányos bűnjeljegyzékre vonatkozó kifogásait a bíróságok nem vették figyelembe, szintén az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének – az abban foglalt részrehajlásmentes eljárás követelményének – a sérelmét tartotta megállapíthatónak.
- [25] Kifogásolta továbbá az indítványozó, hogy az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagytak az indítványban nevesített egyéb tényeket is – így például azt, hogy az indítványozó havi ÁFA bevalló volt, vagy azt, hogy az Olaszországba teljesített szállításokkal kapcsolatos számlákról az olasz adóhatóság hivatalosan nyilatkozott –, amivel összefüggésben a jogorvoslati jog sérelmét tartotta megállapíthatónak. A tények alapján az indítvány-kiegészítés értelmében a bíróságnak azt a következtetést kellett volna levonnia, hogy az indítványozó nem követett el bűncselekményt. A bíróság ezzel ellentétes tartalmú végzésének az indokolása érthetetlen és sérelmes. Ezen felül a bíróság az enyhítő körülményekről sem adott megfelelő értékelést. Mindezek miatt, tehát a bírósági döntés indokolásának a hiányosságaira tekintettel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének és XXIV. cikkének a sérelmét tartotta megállapíthatónak.

- [26] Megismételte az indítványozó azon kifogását is, amely a védelem bizonyítási indítványainak az elutasításából fakadt, és amely a védelemhez való jog és a fegyveregyenlőség követelményének a megsértését vonta maga után. Az ügyész perbeszédéből átvett mondatrésszel összefüggésben az indítvány-kiegészítésben, a korábbiaktól eltérően az Alaptörvény XIV. cikk (1) bekezdés 2. mondata megsértésére hivatkozott.
- [27] Megerősítette az indítványozó azon álláspontját is, hogy a bíróságnak hatályon kívül helyező döntést kellett volna hozni, amennyiben az ügy a hatályon kívül helyezés határán mozgott, méghozzá az *in dubio pro reo* elvre figyelemmel.
- [28] 3. Önálló beadványban adta elő az indítványozó az érveit annak kapcsán, hogy miért tartotta szükségesnek az indítványa soron kívüli elbírálását és a büntetése végrehajtásának a félbeszakítását.
- [29] 4. Az Alkotmánybíróság az indítvány és annak kiegészítései alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e, vagyis megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy azoknak az indítvány az alábbiak szerint nem felel meg.
- [30] 4.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Jelen esetben a Kúria kifogásolt végzését 2017. április 7-én kézbesítették a jogi képviselőnek, aki az alkotmányjogi panasz beadványt 2017. május 19-én adta postára. Ezért megállapítható, hogy a beadvány az Abtv. 30. § (1) bekezdésének megfelelően, határidőben érkezett.
- [31] 4.2. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek csak részben tesz eleget. Az indítványozó beadványában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezéseket [az Abtv. 26. § (1) bekezdését és 27. §-át] és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B cikk (1) bekezdés, T cikk (3) bekezdés, IV. cikk (3) bekezdés, XV. cikk (1) és (2) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdés, XXV. cikk, XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdései]. Meghatározza továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezést [Be. 424. § (1) bekezdése „kivéve, ha az ügyész a terhelt terhére nyújtott be felülvizsgálati indítványt, ebben az esetben az indítványról nyilvános ülésen határoz” szövegrésze] és a konkrét bírói döntést (Kúria Bfv.II.1727/2016/7. számú végzése), valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg az érintett jogszabályhely alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére, valamint a jogerős bírói döntés megsemmisítésére.
- [32] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt követelményt azonban az indítvány csak részben teljesíti. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, a T) cikk (3) bekezdése, IV. cikk (3) bekezdése, XV. cikk (1) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXV. cikke és a XXVIII. cikk (7) bekezdése állított sérelmével összefüggésben ugyanis az indítvány alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást nem tartalmaz. Az indítványozó csupán állította az Alaptörvény ezen rendelkezéseinek a megsértését, de nem határozta meg, hogy a támadott jogszabályhely vagy a kifogásolt bírói döntés miért ellentétes a megjelölt alaptörvényi rendelkezésekkel, azok sérelmét hogyan idézi elő.
- [33] 4.3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdés b) pontjában és az Abtv. 27. § b) pontjában foglaltak szerint a bírói döntéssel és az abban alkalmazott jogszabállyal szemben alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy jogorvoslati lehetőség nincsen számára biztosítva.
- [34] Az indítványozó a jelen alkotmányjogi panaszt jogorvoslati lehetőségének a kimerítését követően, rendkívüli jogorvoslati eljárásban született bírói döntéssel szemben terjesztette elő, így az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 26. § és 27. § e körben előírt feltételeinek. Az indítványozó a Kúria végzésével szemben jogosult volt alkotmányjogi panaszt előterjeszteni.

- [35] 4.4. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a, illetve az Abtv. 51. § (1) bekezdése szerint jogosultnak tekinthető, mivel az alapul fekvő büntetőeljárásban terhelt volt, továbbá mivel a kifogásolt jogszabályi rendelkezést a bíróság a felülvizsgálati eljárásban alkalmazta vele szemben. Érintettsége ezért a támadott jogszabályok és bírósági döntések állított alaptörvény-ellenességét érintően egyaránt megállapítható.
- [36] 4.5. Az indítványozó a Kúria Bfv.II.1727/2016/7. számú végzése alaptörvény-ellenességét az Egyezményének 6. cikk (1) bekezdésével és 14. cikkével összefüggésben is állította. Az indítványozó ezen kifogásai kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pontja alapján a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára az Abtv. 32. § (2) bekezdésben meghatározott indítványozói kör kezdeményezése esetén van lehetőség. Az Abtv. 32. § (2) bekezdése értelmében jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének a vizsgálatát az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kormány, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész, az alapvető jogok biztosa, valamint bíró indítványozhatja. Mivel az indítványozó kívül esik a kezdeményezésre jogosultak körén, az Alkotmánybíróság az indítvány ezen elemeinek a vizsgálatát kérelmére nem végezhette el.
- [37] 4.6. Az Abtv. 29. §-a alapján az indítvány befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [38] Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság e törvényi feltételével összefüggésben arra emlékeztet, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [39] 4.7. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatosan az indítványozó számos kifogást megfogalmazott, amelyek alapján a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog több részjogosítványának – a független és pártatlan bíróhoz való jognak, valamint az indokolt bírói döntéshez való jognak – a sérelmét is állította. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy ezek a kifogások sem a Kúria támadott végzése, sem a Be. 424. §-ának indítványban hivatkozott szövegrésze kapcsán nem tartalmaznak olyan érveket vagy állításokat, amelyek alapján a döntés vagy a jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességére lehetne következtetni, illetve amely alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek lenne tekinthető.
- [40] A kifogások egy része kapcsán ugyanis megállapítható volt, hogy azok a büntetőeljárásban folytatott bizonyítással és a bíróságok bizonyítékértékelő tevékenységével kapcsolatosak, arra vonatkozó kritikát fogalmaztak meg. Az Alkotmánybíróságnak ugyanakkor – az Alaptörvény, valamint az Abtv. rendelkezései értelmében – az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van jogköre, amely által a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja {8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [55]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [41] A kifogások másik része kapcsán az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy azok büntető eljárásjogi és nem alapjogi összefüggésben értékelhetők. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban lényegében az eljárási bíróságok által elkövetett eljárási szabályszegésekről számolt be. Ezek a kifogások alapul szolgálhatnak eljárásjogi sérelem megállapításához, de alapjogi szempontból még egymást erősítve sem értékelhetők olyan jelentőségűnek, hogy az Alkotmánybíróság érdemi eljárását tették volna szükségessé. Nem vetettek fel ezért alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, és bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét sem alapozták meg.

- [42] 4.8. Az indítványozó a Be. 424. § (1) bekezdésének a szövegrészét az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdései alapján tartotta alaptörvény-ellenesnek. Az Alkotmánybíróság az indítvány ezen elemei kapcsán rámutat: az indítvány rögzíti az indítványozó álláspontját a jogszabályi rendelkezés által megvalósított indokolatlan különbségtételről, azt azonban nem mutatja be, hogy az ügyész és a terhelt indítványának a megkülönböztetése miért indokolatlan, az eltérő kezelés miért lenne alkotmányjogilag aggályos. Ennek következtében az Alkotmánybíróság az indítvány ezen elemeit sem tekintette olyannak, amelyek alapvető alkotmányjogi kérdést vetnének fel, vagy amelyek a bírói döntést befolyásoló alaptörvény-ellenességre utalnának, ezért érdemi vizsgálatuknak nem látta indokát.
- [43] 4.9. A védelemhez való jog megsértését az indítványozó azért állította, mert a büntetőeljárásban nyolc – az indítványban dátum szerint meghatározott – tárgyalási napon olyan védő járt el a képviseletében, aki azzal egy időben a IV. rendű vádlott védelmét is ellátta. Utóbbival azonban az indítványozó érdekellentétben állt, mivel a büntetőeljárásban terhelő vallomást tett az indítványozóra. Ebből fakadóan azonos védő az érdekeiket hatékony módon nyilvánvalóan nem képviselhette. Hozzátette az indítványozó, hogy a rá nézve terhelő vallomást ugyan a IV. rendű vádlott utóbb visszavonta, nyilatkozata ennek ellenére alapjául szolgált a bírósági döntéshozatalnak.
- [44] Utalt rá az indítványozó, hogy a büntetőeljárásban eljáró első- és másodfokú bíróságok felismerték az azonos védő által képviselt terheltek érdekei közötti ellentétet, és eljárásjogi eszközökkel igyekeztek azt kiküszöbölni, valamint a helyzetet orvosolni. A Kúria ezzel szemben az érdekellentétet nem tekintette fennállóknak.
- [45] Úgy vélte az indítványozó, hogy a IV. rendű vádlott vallomásával szolgáltatott tényszerű közvetett terhelő bizonyíték az érdekellentét fennállását kétségekívül megalapozta, amely körülmény pedig az indítványozó hatékony védelemhez való jogának a sérelmét egyértelműen alátámasztotta. A védelemhez való jog „kötelező jelenléti dimenziója” az indítványozó értelmezésében „abszolút és korlátozhatatlan” (indítvány 6. oldal). Ezért a lefolytatott büntetőeljárás eredményeként alaptörvény-ellenes bírósági döntés született, amely az Alkotmánybíróság megsemmisítési jogkörének a gyakorlását indokolja.
- [46] A bírósági határozatok tanúsága szerint a büntetőeljárás során mindhárom bírói fórum értékelte a panaszosnak a védelemhez való joga gyakorlását érintően előadott kifogásait. A bíróságok ennek keretében vizsgálták, hogy az érdekellentét az azonos védő által képviselt terheltek között fennállt-e, és annak alapján levonták a következtetéseiket a védelemhez való jog érvényesülése érdekében szükséges eljárásjogi teendők kapcsán.
- [47] A Gyulai Törvényszék a BH2004.456, BH2007.215, BH2014.204, BH2015.59 eseti döntésekre figyelemmel észlelte a védelemhez való jog gyakorlásával összefüggésben a terheltek közötti érdekellentétet, azt azonban vagy nyomban, vagy a tárgyalás későbbi szakaszában orvosolta is (Gyulai Törvényszék ítéletének 178–182. oldalai). A Szegedi Ítéletábrla a döntésében megállapította, hogy az eljárásban a védők és az ügyész által jelzett eljárás hibák valóban megvalósultak, így érdekellentétben álló vádlottak védelmét azonos védő látta el. Az eljárás hibákat azonban a bíróság orvosolta, kiküszöbölte (Szegedi Ítéletábrla ítéletének 26–27. oldalai). A Kúria végzése értelmében: a terheltek védekezése és vallomásának a tartalma alapján dönthető el, hogy az érdekeik ellentétesek-e (BH2009.200). A végzés utalása szerint a IV. rendű és a VIII. rendű terhelt nem ugyanazon bűncselekmény elkövetésében vettek részt, a vád tárgyát és a marasztalásuk alapját nem azonos bűncselekmény képezte. A VIII. rendű terhelt esetében a vád alapját a 2007 augusztusa és 2008 márciusa között kifejtett magatartása képezte, míg a IV. rendű terhelt 2009 novemberétől vett részt a bünszervezetben. A IV. rendű terhelt vallomása nem tartalmazott a VIII. rendű terheltre nézve terhelő bizonyítékot. Ezért nem volt akadály annak, hogy átmenetileg azonos ügyvéd járjon el a két érintett terhelt képviseletében (Kúria végzésének [29]–[34] bekezdései).
- [48] Az Alkotmánybíróság a panaszos kifogásait és a bírósági döntések azzal összefüggő megállapításait megvizsgálva úgy értékelte, hogy a védelemhez való jog érvényesülését érintően nem vetnek fel olyan kérdést, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségűként lehetne értékelni, és nem támasztanak egyértelmű kétségeket a bírósági döntések Alaptörvénnyel való összhangját érintően sem. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványozói kifogások ezen, a védelemhez való jog sérelmét állító körének az érdemi vizsgálatát sem tartotta indokoltnak elvégezni.

[49] 5. Az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján összességében arra a megállapításra jutott, hogy az egyetlen elemében sem felel meg az alkotmányjogi panaszokkal szemben a befogadhatóság körében támasztott követelményeknek. Ezért az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. március 6.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1301/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3088/2018. (III. 14.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.V.35.597/2016/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a Kúria Kfv.V.35.597/2016/6. számú ítélete ellen, annak alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó az Abtv. 53. § (4) bekezdése alapján az ítélet vonatkozásában végrehajtás felfüggesztése iránti kérelmet is előterjesztett. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése, az R) cikk (2) bekezdése, az E) cikk valamint a XXIV. cikk (1) bekezdésének a megsértésére hivatkozott.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye, hogy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: elsőfokú adóhatóság) az indítványozónál 2012. október–december, 2013. február–április és 2013. május hónapokra vonatkozóan általános forgalmi adónemre (a továbbiakban: áfa) ellenőrzést folytatott. Az elsőfokú adóhatóság a 2012. október–decemberi időszakra vonatkozóan 4 899 000 Ft adókülönbötetet állapított meg és az indítványozóval szemben 2 499 000 Ft adóbírságot, valamint 457 000 Ft késedelmi pótlékot szabott ki. A másodfokú adóhatóság az indítványozó fellebbezése nyomán eljárva az adóbírság összegét 9 798 000 Ft-ra változtatta, egyebekben az elsőfokú adóhatósági határozatot helybenhagyta. Az elsőfokú adóhatóság a 2013. február–áprilisi időszakra vonatkozóan az indítványozó terhére 1 046 000 Ft adókülönbötetet állapított meg és vele szemben 523 000 Ft adóbírságot, illetve 65 000 Ft késedelmi pótlékot szabott ki. A másodfokú adóhatóság az indítványozó fellebbezése nyomán eljárva az adóbírság összegét 1 417 000 Ft-ra változtatta, egyebekben az elsőfokú adóhatósági határozatot helybenhagyta. Az elsőfokú adóhatóság 2013. május hónapra vonatkozóan az indítványozó terhére 1 028 000 Ft jogosulatlan visszaigénylést állapított meg és az indítványozóval szemben 411 000 Ft adóbírságot szabott ki. A fellebbezés folytán eljáró másodfokú adóhatóság az elsőfokú adóhatósági határozatot helybenhagyta.
- [3] Az adóhatósági határozatok szerint az indítványozó terhére megállapított adókülönbötet abból adódott, hogy az adóhatóság nem fogadott el adólevonásra jogosító hiteles bizonylatként bizonyos számlakibocsátók nevében kiállított számlákat. Az elsőfokú adóhatóság a rendelkezésre álló okiratok, nyilatkozatok, tanúvallomások, bel- és külföldi jogsegély, helyszíni szemle adatai alapján megállapította, hogy a számlakibocsátók a számlákban szereplő értékesítéseket nem teljesíthették, amelyekről az indítványozónak a feltárt objektív körülmények alapján és elvárható gondosság tanúsítása mellett tudomással kellett lennie. Az adóhatóság szerint a számlakibocsátók nevében kiállított számlákban feltüntetett gazdasági események a felek között nem valósultak meg, ezért a számlák tartalmilag hiteltelenek, azokra adólevonás joga nem alapozható. Ezen túlmenően azt is megállapította az adóhatóság, hogy egy másik számlakibocsátó áfa alanyi mentes vállalkozás, ezért kibocsátott számlái áfa áthárítást nem tartalmazhatnak, a valamennyi bizonylatán feltüntetett 27 %-os áfa összeget így az indítványozó jogosulatlanul helyezte levonásba.
- [4] A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) az indítványozó által kezdeményezett három pert egyesítette, és 4.K.27.979/2015/11. sorszámú ítéletével az indítványozó kérését elutasította. Az elsőfokú bíróság egyetértett az adóhatóság érveivel, miszerint az egyik számlakibocsátó nem volt áfa adóalany, így az általa kibocsátott számlákra az indítványozó nem alapozhatott adólevonási jogot. Az elsőfokú bíróság szerint a számlakibocsátók valós gazdasági tevékenységet nem folytató, már fantomizálódott cégek, amelyek nevében az indítványozó állítása szerint meghatalmazottként járt el a magánszemély, anélkül azonban, hogy eljárási jogosultsága bármilyen okirattal igazolt lett volna. A cégekről információval sem rendelkezett, azok bejegyzett törvényes képviselőit sem ismerte, a kiállított számlák illegálisan beszerzett

számlatömbökből származtak. Az elsőfokú bíróság szerint mindössze azt lehetett megállapítani, hogy a képviseleti jogosultság nélkül eljáró személy számlákat állított ki az indítványozó részére.

- [5] A Kúria Kfv.V.35.597/2016/6. sorszámú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályában fenntartotta. A Kúria indokolása szerint az indítványozó nem tudta a perben bizonyítani, hogy azon számlakibocsátó esetében, amely valójában áfa alanyi mentes volt, az adóhatóság határozata jogszabálysértő lett volna, mivel e körben pusztán arra hivatkozott az indítványozó, hogy éjszaka történt a vásárlás, azonban azt nem mutatta be az indítványozó, hogy melyik jogszabályhelyet, milyen jogértelmezéssel, mely tények és körülmények alapján sértette meg az adóhatóság. A Kúria szerint az elsőfokú bíróság megfelelően részletezte az első- és másodfokú adóhatóság eljárását, a lefolytatott bizonyítási eljárást, a hatóságok által alkalmazott jogszabályokat, a bizonyítékok értékelését, valamint jogi álláspontját logikusan és közérthetően kifejtette.
- [6] A Kúria szerint az indítványozó lényegében a bizonyítékok felülvizsgálatazt kérte, amely a teljes körűen jogszerű ítélet alapján kizárt. A Kúria kifejtette, hogy a valóságban megtörtént gazdasági események adatainak azonosnak kell lenniük az azokról kiállított számlákon feltüntetettekkel. A gazdasági eseményekkel nem azonos számlatartalmak a számlák tartalmi hiteltelenségének megállapítását és jogkövetkezményeként az adóhatóság részéről az adólevonási jog megtagadását eredményezik, amelynek jogszerűségéről az elsőfokú bíróság ítéletében az uniós normáknak megfelelően, helytállóan döntött. A Kúria ítéletének elvi tartalma, hogy az adózónak a perben az általa befogadott számlák valósággal egyező voltát bizonyítania kell.
- [7] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt a Kúria ítéletével szemben, amelyben annak alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel az álláspontja szerint sérti az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdését, az R) cikk (2) bekezdését, az E) cikket valamint a XXIV. cikk (1) bekezdését.
- [8] Az indítványozó szerint nem egyértelmű és ellentmondásos, hogy mi az a tényállás, amelyre a bíróság a döntését alapította, ennek kapcsán a gazdasági esemény hiányát, a felek közötti gazdasági esemény hiányát, illetve a másik fél csalárd magatartását jelölte meg. Álláspontja szerint egyértelmű jogalap megjelölése hiányában az indítványozó nem tudta érdemi védekezésének irányát meghatározni, ezáltal jogorvoslati joga csorbult az eljárás során.
- [9] Az indítványozó szerint az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: régi Art.) 97. § (4)–(6) bekezdései egyértelműen rögzítik, hogy az adóigazgatási eljárás során a bizonyítás az adóhatóságot terheli, és az adóhatóság a nem bizonyított tényeket, körülményeket jogszerűen nem értékelhette volna az indítványozó terhére. Az indítványozó szerint alaptalanul hivatkozott az adóhatóság arra, hogy a számviteli törvény rendelkezéseiből adódóan az indítványozót terheli annak bizonyítása, hogy a gazdasági események a számlákon leírt módon, a számlakibocsátó társaságoktól történtek meg. Álláspontja szerint az adólevonási jog szempontjából hiteles számla kritériumait a hazai és az uniós áfa szabályozás teljes körűen és kimerítően tartalmazza, amelyekből nem következik, hogy az adózónak kell bizonyítania a szabályszerűen kiállított számla hitelességét.
- [10] Az indítványozó szerint az adóhatóságnak vizsgálnia, értékelnie és indokolnia kellett volna, hogy a tudattartalma átfoghatta-e, hogy adókijátszás részesévé vált, azonban erre az eljárásban nem került sor.
- [11] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria ítélete sérti az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdését valamint az R) cikk (2) bekezdését, mert ellentétes a Tanácsnak a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK (2006. november 28.) irányelvével. Az indítványozó szerint ezen uniós irányelv értelmében az áfa-levonás joga alapvető jog, amelyet csak nagyon indokolt esetben korlátozhat az adóhatóság.
- [12] Az indítványozó szerint az adóhatóság megállapításait érdemi felülvizsgálat nélkül fogadták el a felülvizsgálatot végző bíróságok. Az indítványozó szerint a tisztességes eljáráshoz fűződő alapjogot is sérti az adóhatóság határozata, mivel az adóhatóság nem tett eleget a régi Art. 97. § (4) bekezdésében foglalt bizonyítási kötelezettségének, mivel tudati tényezőket egyáltalán nem vizsgált.
- [13] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [14] Az Abtv. 27. §-a a) és b) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

- [15] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [16] Az indítványozó kifejezetten megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseként a Q) cikk (2) bekezdését, az R) cikk (2) bekezdését, az E) cikket valamint a XXIV. cikk (1) bekezdését.
- [17] Az Alkotmánybíróság az indítványnak az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdésének, az R) cikk (2) bekezdésének valamint az E) cikk megsértésére vonatkozó részei kapcsán rögzíti, hogy ezen rendelkezések az Alaptörvény Alapvetés című részében található, azok nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így ezen cikkekre alapítottan alkotmányjogi panasz benyújtására az indítványozónak nincs lehetősége. {3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89], 3203/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [9]}
- [18] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglaltakat. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik.
- [19] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmére hivatkozott, mely nem a bírósági eljárásokra, hanem a közigazgatási hatósági eljárásokra vonatkozik. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványban támadott bírói döntésekkel szemben megfogalmazott indítványozói érvek tartalmilag a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének vonatkozásában a bíróságok jogértelmezésére és jogi következtetéseire is irányulnak. Az alkotmányjogi panasz e vonatkozásában tartalmaz indokolást, e tekintetben az indítvány megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét, a sérelmezett bírói döntést és kifejezetten kérte annak megsemmisítését.
- [20] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében alapvető feltétel, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [21] Az Alkotmánybíróság előjáróban kiemeli, hogy a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[A] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés; Indokolás [13]–[15]}.
- [22] Következésképpen a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [23] A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság szerint a Kúria ítéletében az indítványozóval ellentétes jogi álláspontra helyezkedett, a döntését alátámasztó érveiről számot adott. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az indítványozó perbeli jogosítványainak sérelmére nem hivatkozott, az indítványozó számára a közigazgatási per során is biztosított volt a hatékony bizonyítási eszközök igénybevételeének lehetősége.
- [25] Mindezekre tekintettel nem veti fel a Kúria ítéletének alaptörvény-ellenességét, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, hogy a Kúria az indítványozó hivatkozásait nem tartotta alkalmasnak a jogerős ítélet megváltoztatására.
- [26] Tekintettel arra, hogy az indítványozó a kúriai ítélet alaptörvény-ellenességét egyebekben nem indokolta, az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével, a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni.
- [27] Az alkotmányjogi panasz befogadásának visszautasítása okán a támadott ítélet végrehajtásának felfüggesztéséről az Alkotmánybíróságnak nem kellett rendelkeznie.

[28] Mindezek alapján az alkotmányjogi panasz részben az Abtv. 27. §-ában foglalt törvényi feltételeknek, valamint részben az Abtv. 29. §-ában megfogalmazott befogadási feltételeknek nem felel meg, ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. március 6.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1769/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3089/2018. (III. 14.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.III.190/2017/14. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Bfv.III.190/2017/14. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amely az Alkotmánybírósághoz 2017. július 21-én érkezett.
- [2] 1.1. A támadott végzésben szereplő tényállás lényege szerint a lopás vétsége miatt többszörösen büntetett indítványozó 2011. augusztus 11. és 27. között 25 esetben a nyitott ajtón keresztül bement a sértett alapítvány táborának különböző épületeibe és onnan különféle értéktárgyakat tulajdonított el. Ezek közül 17 esetben olyan szobákból tulajdonított el tárgyakat, amelyekben a sértettek aludtak, míg további 7 esetben csak az épület más helyiségeiben aludtak az ott tartózkodó személyek. Az indítványozó ezen cselekményeinek elkövetése során 5 esetben, összesen 15 db közokiratot is magához vett, amelyeket részben a tábor kerítésénél, részben pedig olyan helyen dobott el, ahonnan azok nem kerültek elő. A tényállás 25. pontjában foglalt esetben 2011. augusztus 27-én a tábor egyik olyan épületébe ment be, ahol a sértett ébren volt és segítséget kért két másik személytől. Közülük az egyik az indítványozó nyomába eredt és a karját megragadta. Az indítványozó annak érdekében, hogy a megszerzett tárgyakat megtartsa, többször megütötte a férfit, aki 8 napon belül gyógyuló sérülést szenvedett. Az időközben odaérkező másik férfi segítségével az indítványozót elfogták és a kérkező rendőrnek átadták (a Kúria végzése, Indokolás [3]–[4]).
- [3] 1.2. Az indítványozót a Tatai Járásbíróság 2015. december 9-én kelt 4.B.10/2013/107. számú ítéletével bűnösnek mondta ki 1 rendbeli rablás büntetében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 321. § (2) bekezdés], 18 rendbeli kifosztás büntetében, amelyből 1 rendbeli kísérlet [rég. Btk. 322. § (1) bekezdés c) pont], 1 rendbeli lopás büntetében [rég. Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont és (4) bekezdés b) pont], 1 rendbeli testi sértés büntetének kísérletében [rég. Btk. 170. § (1) bekezdés és (2) bekezdés], 5 rendbeli lopás vétségében [rég. Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont], valamint 15 rendbeli okirattal visszaélés vétségében [rég. Btk. 277. § (1) bekezdés]. Ezért halmazati büntetésként, mint különös visszaesőt 5 évi szabadságvesztés büntetésre és 4 évi közügyektől eltiltásra ítélte, valamint 142 700 Ft összegre vagyonelkobzást rendelt el vele szemben.
- [4] A Tatabányai Törvényszék, mint másodfokú bíróság 2016. november 10-én kelt 2.Bf.112/2016/20. számú ítéletével a terhelt cselekményeit 1 rendbeli rablás büntetének [rég. Btk. 321. § (2) bekezdés], 17 rendbeli kifosztás büntetének, amelyből 1 rendbeli kísérlet [rég. Btk. 322. § (1) bekezdés c) pont], 3 rendbeli lopás büntetének [rég. Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont és (4) bekezdés b/1. pont], 1 rendbeli testi sértés büntetének kísérletének [rég. Btk. 170. § (1) bekezdés és (2) bekezdés], 4 rendbeli lopás vétségének [rég. Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) és f) pont], valamint 15 rendbeli közokirattal visszaélés vétségének [rég. Btk. 277. § (1) bekezdés] minősítette. A másodfokú bíróság az indítványozót kizárta a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből, valamint a terhelttel szemben alkalmazott vagyonelkobzás összegét 121 100 Ft összegben állapította meg, egyebekben azonban az elsőfokú ítéletet helyben hagyta. A Kúria a Bfv.III.190/2017/14. számú, 2017. június 21-én kelt végzésével a felülvizsgálati eljárásban az első- és a másodfokú ítéleteket hatályában fenntartotta.
- [5] 2. Az indítványozó 2017. július 21-én az Alkotmánybíróságnál alkotmányjogi panaszt nyújtott be. Az indítványozó szerint a vele szemben lefolytatott büntetőeljárásban az eljáró bíróságok megsértették az Alaptörvény

XXIV. cikk (1) bekezdésében és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát. Az indítványozó azt állítja, hogy a nyomozás során az iratismertetés elmaradt, továbbá a felismerésre bemutatás képek alapján és irányítottan történt, valamint nem „rabosították” szabályosan, és a hatóságok a sértettek adatvédelmére sem fordítottak megfelelő figyelmet. Az indítványozó úgy véli, hogy a bíróságok határozataikban a cselekményeit nem megfelelően minősítették, mert a korábban elkövetett ugyanilyen cselekményét lopásnak, míg jelen ügyben kifosztásnak minősítették. Az eltulajdonított dolog érdekében kifejtett erőszak miatt a bíróságok a cselekményt rablásnak minősítették, holott álláspontja szerint vélt jogos védelmi helyzetben volt. Nemcsak a bűncselekmények minősítését, de a vagyonelkobzás kiszabását is törvénytelennek tartja. Ezekre vonatkozóan indítványokat tett, de azokat a bíróságok elutasították, így álláspontja szerint a vele szemben lefolytatott eljárás egésze nem tekinthető tisztességesnek. Az indítványozó kifogásolja azt is, hogy a vele szemben lefolytatott büntetőeljárás 5 évnél hosszabb ideig tartott annak ellenére, hogy már az eljárás elején beismerő vallomást tett.

- [6] Az indítványozó panaszában azt állítja, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében rögzített védelemhez való jogát is megsértették azzal, hogy a kirendelt védőjével történő kapcsolattartás több esetben különböző okokból nem valósult meg (pl. az ügyvéd nevét a kapcsolattartói listára késve tették fel, és telefonszámát sem adták meg).
- [7] 2.1. Az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására az indítványozó alkotmányjogi panaszát kiegészítette, amely beadvány 2017. október 2-án érkezett az Alkotmánybírósághoz. Az indítvány kiegészítésében az indítványozó megjelölte, hogy a panaszát az Abtv. 27. §-a alapján nyújtotta be, továbbá megismételte korábbi érveit és kifogásait. Az indítvány kiegészítésében – az Abtv. megfelelő rendelkezésére hivatkozás nélkül – kérte a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 74. § és 75. §-ában foglalt rendelkezések vizsgálatát az Alaptörvénnyel fennálló összhang tekintetében. Álláspontja szerint „joghézag-szagú”, hogy a sértetteknek járó összeget az állam a maga részére vagyonelkobzásként behajtja akkor is, ha azt valamely okból a polgári jogi igény keretében nem ítélték meg a sértettek számára.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [9] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A Kúria Bfv.III.190/2017/14. számú végzésének kézbesítését igazoló dokumentum az elsőfokú bíróság tájékoztatása szerint az iratokban nem áll rendelkezésre, így a kézbesítés időpontja nem állapítható meg. A támadott végzés 2017. június 21-én kelt és az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint az indítványozó azt 2017. július 6-án vette át. A panasz 2017. július 21-én érkezett az Alkotmánybírósághoz. Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapítja, hogy a panaszt határidőben benyújtottnak kell tekinteni.
- [10] 3.2. Az indítvány és kiegészítése részben eleget tesz az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a tározott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mert tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §); az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdés], továbbá indokolást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírósági döntések miatt ellentétesek az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseivel. Az indítvány megjelöli a támadott bírósági határozatokat is (a Tatai Járásbíróság, 4.B.10/2013/107. számú ítélete, a Tatabányai Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bf.112/2016/20. számú ítélete, a Kúria Bfv.III.190/2017/14. számú végzése).
- [11] 3.3. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *f*) pontja szerint az indítványnak kifejezett kérelmet kell tartalmaznia a jogszabályi rendelkezés vagy a bírói döntés megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára.
- [12] Az indítványozó a Btk. 74. § és 75. §-ával kapcsolatban – az Abtv. 26. § (1) bekezdésre hivatkozás és alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolás nélkül – azt állítja, hogy „joghézag-szagú” az a körülmény, hogy a sértetteknek járó összeget az állam a maga részére vagyonelkobzásként behajtja, ha azt valamely okból a polgári

jogi igény keretében nem ítélték meg a sértettek számára. Az indítványozó ezen megállapítása a jogalkotó mulasztása által előidézett alaptörvény-ellenességre utal.

- [13] Az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítását nem önálló eljárásként, hanem az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza. Ebből következik, hogy mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló indítvány előterjesztésére – az Abtv. hatálybalépése, 2012. január 1-je óta – nincs jogszabályi lehetőség {legutóbb pl.: 3320/2017. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [27], korábban: 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [62]}. Az Alkotmánybíróság ezért ezt az indítványozói kifogást érdemben nem vizsgálta.
- [14] Az indítvány-kiegészítés kifejezett kérelmet tartalmaz arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg az indítványozó büntető ügyében hozott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat, így a határozott kérelem alkotmányos feltételeinek ebben a vonatkozásban eleget tesz.
- [15] 3.4. Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a büntetőeljárásban terheltként vett részt, így az indítvány benyújtására jogosultnak és értelemszerűen érintettnek is tekinthető.
- [17] 3.5. Az Abtv. 27. § b) pontjában foglaltak szerint a bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy a jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [18] Az indítványozó elleni büntetőeljárásban a Kúria a felülvizsgálati eljárás során határozatot hozott, így az indítványozónak további jogorvoslati lehetőség nem áll rendelkezésére. Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapította, hogy az indítványozó a befogadáshoz szükséges ezen feltételnek is eleget tesz.
- [19] 4. Az Alkotmánybíróság ezután az Abtv. 29. §-ában rögzített, az indítvány befogadásához szükséges további feltételek fennállását vizsgálta.
- [20] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [21] 4.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében hivatkozik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmére. Az Alaptörvénynek ez a cikke az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, így a panasszal támadott bírósági határozatok és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincs alkotmányjogi szempontból értékelhető összefüggés {pl.: 3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [9]; 3265/2014. (XI. 4.) AB határozat, Indokolás [23], 3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [6]}. Az Alkotmánybíróság ezért ebben a tekintetben az érdemi vizsgálatot mellőzte.
- [22] 4.2. Az indítványozó panaszában utal arra, hogy az ellene folyó büntetőeljárás időtartama meghaladta az 5 évet, noha már az elején beismerő vallomást tett.
- [23] Az észszerű határidőn belüli elbírálás követelményéhez fűződő alapjog megsértése alkotmányjogi panasz alapját képezheti ugyan, de az ilyen beadványok befogadására kizárólag abban az esetben kerülhet sor, ha az eljárás elhúzódása kihatott „[a]z ügyben hozott bírói döntés érdemére” {2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [54], 3248/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [15]}. Az indítványozó nem adja azonban annak alkotmányos érvekkel alátámasztott indokát, hogy a kifogásolt bírósági eljárás általa hosszúnak tartott időtartama mennyiben befolyásolta a bírói döntést, így érdemi vizsgálatra ezen Alaptörvényben biztosított jog vonatkozásában sem kerülhetett sor.

- [24] 4.3. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésének sérelmét abban látja, hogy az ügyvédjével való kapcsolattartás nem volt akadálymentes (az ügyvéd felvezetése a kapcsolattartói listára, telefonos elérhetőségének késedelmes rendelkezésre bocsátása). A Kúria megvizsgálta ezt a kifogást és rögzítette, hogy az iratok alapján egyértelműen megállapítható, hogy a tárgyaláson a terhelt védelmében védő járt el, a védelem biztosított volt. A védelem ellátásának minősítése azonban nem képezi a felülvizsgálat tárgyát (a Kúria végzése, Indokolás [45]).
- [25] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Alaptörvényben biztosított jogokat alkotmányjogi és nem törvényességi szempontból vizsgálja. Tekintettel arra, hogy az indítványban foglaltak a védelem ellátása tekintetében nem tartalmaznak olyan indokot, vagy körülményt, amely az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenességre utalna vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, így az Alkotmánybíróság ebben a tekintetben az érdemi vizsgálatot mellőzte.
- [26] 4.4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejezetten megfogalmazza, hogy annak célja az ellene folytatott büntetőeljárás és a bírósági határozatok felülvizsgálata azért, hogy enyhébb büntetést kaphasson.
- [27] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelme tekintetében az indítvány azokat a körülményeket és kifogásokat ismételi meg, amelyeket a Kúria a támadott végzésében részletesen már megvizsgált és az indokolásban rögzített. A Kúria vizsgálta az indítványozó kifogásait a bűncselekmények minősítésével (okirattal visszaélés, kifosztás minősítése, halmazati kérdések), a vélt jogos védelmi helyzet fennállásával, a vagyonek Kobzás elrendelésének jogalapjával kapcsolatban, valamint a nyomozási eljárási szabálysértésekkel kapcsolatban.
- [28] Az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – rögzíti, hogy a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, és az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek, a cselekmény minősítésének a megállapítása, továbbá a büntetésnek a kiszabása – különös tekintettel a vagyonek Kobzásra – olyan törvényességi kérdések, amelyekre az Alkotmánybíróság felülvizsgálata nem terjedhet ki. Az Alkotmánybíróság jogköre ugyanis nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan – vélt vagy valós – jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható {pl. 3147/2016. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [23], 3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [29] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványban foglaltak nem tartalmaznak olyan indokot, amely az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt alapjogra tekintettel a támadott határozat érdemére kiható alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel.
- [30] A kifejtett indokok alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. március 6.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1536/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3090/2018. (III. 14.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéletábrla 4.Bf.232/2016/64. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Gellér Balázs József ügyvéd, Gellér és Bárányos Ügyvédi Iroda, 1114 Budapest, Kemenes utca 6.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, és abban kérték a Fővárosi Ítéletábrla 4.Bf.232/2016/64. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az indítványozók kifogása szerint a büntetőeljárásban hozott ítéletek ellentétesek az Alaptörvény II. cikkének, a XIII. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének a rendelkezéseivel.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntetőeljárás kapcsán az indítványozók az alábbiakat adták elő. A Székesfehérvári Törvényszék 10.B.309/2014/255. számú ítéletében megállapította I.–V. rendű terheltek büntetőjogi felelősségét a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 160. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés *d* és *i*) pontjai szerint minősülő emberölés büntetében. A bíróság az V. rendű terhelten halált okozó foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés vétségében, míg a VI. rendű terhelten foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétségében mondta ki bűnösnek. A Fővárosi Ítéletábrla az elsőfokú ítéletet az elkövetői minőség és a kiszabott büntetések mértéke tekintetében változtatta meg. A jogerősen megállapított tényállás szerint I. és II. rendű terheltek 2010. augusztus 5-én kötöttek házasságot, amelyből 2011. szeptember 16-án gyermekük született. A gyermek, a büntetőeljárás sértettje 2013. április 14-én elhalálozott. Az elsőfokú ítélet megállapítása értelmében a sértett halálát súlyos fokú lesoványodása, alultápláltsága, férjrehiányos állapota és kiszáradás következtében kialakult heveny keringési elégtelenség okozta. (elsőfokú ítélet 14–15. oldal) Az ítélet indokolásában a bíróság kifejtette, hogy a sértett szülei és nagyszülei, vagyis az I–IV. rendű vádlottak a gyermek élelmezésére vonatkozó alapvető kötelesség ellen vétettek. Átlagos ismeretekkel rendelkező egyén számára is magától értetődő ugyanis, hogy a táplálkozás nyilvánvaló hiánya a szervezet leromlásához és idővel halálhoz vezet, ezért a gyermek élelmezése a szülők kötelessége (elsőfokú ítélet 36. oldal). A másodfokú bíróság álláspontja szerint I. és II. rendű vádlottakat, mint szülőket a gyermek gondozása körében speciális családjogi kötelezettség terhelte. Ezt a kötelezettségüket azonban szándékosan elmulasztották, jöllehet a sértett életét közvetlenül veszélyeztető helyzetet felismerték.
- [4] Az indítványozók jogi képviselőjük útján a másodfokú eljárásban bejelentették, hogy mivel a sértett nagyszülei, tehát egyenes ágbeli rokonai, az eljárásban – a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 51. § (3) bekezdése értelmében – sértettként kívánnak fellépni. A bíróság az indítványozók sértettként történő fellépésének nem látta akadályát.
- [5] Az indítványozók a jogerős bírósági ítélet megszületését követően fordultak alkotmányjogi panaszukkal az Alkotmánybírósághoz. Az indítványukban külön kitértek arra, hogy mivel ők a II. rendű terhelten szülei, illetve a sértett nagyszülei, továbbá a büntetőeljárásban sértettként léptek fel, érintettségük az alkotmánybírósági eljárásban is fennáll. Ezzel összefüggésben utaltak az Abtv. 26–31. §-aihoz fűzött jogalkotói indoklásra, valamint az 1/2015. (I. 16.) AB határozathoz fűzött egyik párhuzamos indoklásra.
- [6] A bírósági ítéletek alkotmányossági felülvizsgálatát az indítványozók azon az alapon kérték az Alkotmánybíróságtól, hogy azok ellentétesek Alaptörvény II. cikkének, a XIII. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének a rendelkezéseivel. Az alaptörvény-ellenességre vonatkozó részletes indokaikat az alábbiak szerint adták elő.
- [7] Az Alaptörvény II. cikkében rögzített emberi méltósághoz való jog megsértését azzal összefüggésben tartották megállapíthatónak, hogy a bíróságok elmulasztották annak a kétséget kizáró bizonyítását, hogy a sértett és

a II. rendű terhelt között valóban fennállt-e vérségi, szülő-gyermek kapcsolat. Történt ez annak ellenére, hogy a sértettet nem a II. rendű terhelt nevére anyakönyvezték. Az indítványozók álláspontja szerint ennek a kapcsolatnak a bizonyított hiánya relevanciával bírt volna a vád tárgyává tett cselekmény büntetőjogi minősítése szempontjából. Amennyiben ugyanis nem a II. rendű terhelt volt a sértett biológiai apja, őt a sértett halála tekintetében nem szülői kötelezettségek, csak általános büntetőjogi felelősség terhelte volna, amely a Btk. 166. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés szerint minősülő segítségnyújtás elmulasztása büntettének a megállapítását vonhatta volna maga után. Ez utóbbi cselekmény esetében pedig enyhébb jogkövetkezmény lett volna vele szemben alkalmazható. Úgy vélik az indítványozók, hogy a Be. 75. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú bíróságnak ezt a kérdést vizsgálnia kellett volna. Az elsőfokú bíróság azonban ezt a kötelezettségét elmulasztotta, majd a vizsgálatot a másodfokú bíróság sem végezte el. Az apasági kapcsolat megállapítását az indítványozók az ügy szempontjából elvi jelentőségűnek tekintették, mivel ez volt az alapja a II. rendű terhelt vonatkozásában a speciális, családjogi kötelezettséget érintő mulasztás megállapításának. Hivatkoztak az indítványozók az Alkotmánybíróság 8/1990. (IV. 23.) AB határozatban és 57/1991. (XI. 8.) AB határozatban az emberi méltósághoz való jog alkotmányos tartalmát érintően tett megállapításokra, amelyekre figyelemmel kifejtették, hogy az önazonossághoz és az önrendelkezéshez való jog immanens részét képezi a vérségi származás kiderítésének a joga. Megítélésük szerint ebből következően joguk van ahhoz, hogy tisztázzák: az elhunyt sértett mely családba tartozott, fennáll-e vérségi kapcsolat közte és a II. rendű terhelt között. „Ennek tisztázása alapvetően összefügg az önazonossággal, de a gyermekük tettének mikénti megítélésével és lelki feldolgozásával is” (indítvány 8. oldal).

- [8] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét az indítványozók az örökléshez való jog kontextusában állították. Az Alkotmánybíróság gyakorlatára is utalva kifejtették, hogy az örökléshez való jog szoros összefüggésben áll a tulajdonhoz való joggal, és magában foglalja egyrészt az örökhagyó rendelkezési jogát, másrészt az örökösnek a hagyaték megszerzésével kapcsolatos jogosítványait. Álláspontjuk szerint azzal, hogy a büntetőeljárásban nem bizonyították a sértett és a II. rendű terhelt vérségi kapcsolatot, az indítványozókat megfosztották attól a lehetőségtől, „hogy haláluk esetén vagyonukról megalapozottan tudjanak döntené” (indítvány 8. oldal).
- [9] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog megsértését az indítványozók az alábbiakra alapították. A büntetőeljárásban tanúként hallgatták meg őket, és sem a nyomozó hatóságtól, sem a bíróságtól nem kaptak felvilágosítást arról, hogy sértettként vagy egyéb érdekeltként felléphetnek, holott a hatóságok tájékoztatási és figyelmeztetési kötelezettségéről a Be. 62. § kifejezetten rendelkezik. A hatóságok mulasztását azért tekintik különösen sérelmesnek, mert a sértetti pozíció – a Be. 51. § (2) bekezdésében és 55. § (1) bekezdésében foglaltak szerint – többletjogosítványokat biztosított volna számukra. A jogsérelmet a bíróság nem orvosolta azzal, hogy a másodfokú eljárásban elismerte az indítványozók sértetti minőségét. Abban az esetben ugyanis, ha már az elsőfokú eljárásban sértettként léphetek volna fel, lehetőségük lett volna arra, hogy a vérségi kapcsolat kérdését már elsőfokú bíróság előtti bizonyítási eljárásban felvessék.
- [10] A tisztességes eljáráshoz való jog követelményeivel ellentétesnek tartották továbbá az indítványozók, hogy a másodfokú bíróság megvonta a szót a jogi képviselőjüktől, amikor a vérségi kapcsolat bizonyíthatatlanságát taglalta. A szó megvonására, azáltal a sértetti felszólalás korlátozására – figyelemmel a Be. 554/O. § és a 314. § rendelkezéseire, továbbá a teljes revízió elvére – álláspontjuk szerint a másodfokú bíróságnak nem volt törvényes lehetősége. Aggályosnak tartották a másodfokú bíróság azon megállapítását is, hogy a sértetti képviselő felszólalása ellentétes a sértett érdekeivel, mivel a felvetés a II. rendű terhelt cselekményének a helyes minősítésére vonatkozott. Azt a bírósági álláspontot sem tartották megalapozottnak, hogy a sértetti felszólalás az eljárás elhúzódásához vezetett volna. Tévesnek tartották továbbá az indítványozók a másodfokú bíróság jogi indokolásának azon megállapítását, amely szerint irreleváns, hogy a II. rendű terhelt biológiai apja-e a sértettnek, mivel ez a körülmény sem zárna ki a felelőssége megállapítását. Az indítványozók – fentebb részletesen kifejtett – véleménye szerint vérségi kapcsolat hiányában a II. rendű terheltet más kötelezettségek terheltek, így azok elmulasztása büntetőjogilag is más megítélés alá esett volna. Az indítványozók szerint a bíróság azon jogértelmezése, amely szerint a szülői felelősség vérségi kapcsolat hiányában is megállapítható, felveti az emberölés bűncselekményt érintően az elkövetői kör jogértelmezéssel történő kiszélesítését megvalósító, azáltal pedig a jogalkotás tilalmába ütköző jogalkalmazás lehetőségét.
- [11] A tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai köréből az indítványozók külön is sérelmezték a bírósághoz fordulás jogának a megsértését. Az 1074/B/1994. AB határozat megállapítására hivatkozással előadták, hogy a nyomozó hatóság és az elsőfokú bíróság azzal, hogy a sértetti fellépés lehetőségéről nem adtak tájékoztatást, attól a lehetőségtől is megfosztotta őket, hogy polgári jogi igényüket a büntetőeljárásban érvényesítsék.

- [12] 2. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e, vagyis megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy azoknak az indítvány az alábbiak szerint nem felel meg.
- [13] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A bíróság és az indítványozók tájékoztatása szerint a másodfokú ítélet kézbesítésére 2017. június 9-én, míg az alkotmányjogi panasz indítvány előterjesztésére 2017. augusztus 3-án került sor. Az indítványt tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidőt betartva nyújtották be.
- [14] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt további formai követelményeket az alábbiak szerint teljesíti. Az indítvány megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §-át) és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [III. cikk, XIII. cikk (1) bekezdés és XXVIII. cikk (1) bekezdés]. Meghatározza továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó konkrét bírói ítéletet, valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg annak megsemmisítésére. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt azon követelményt ugyanakkor, hogy tartalmazzon indokolást arra nézve, hogy a bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, az indítvány csak az Alaptörvény II. cikke és XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában teljesíti. Az indítványozók az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített örökléshez való jog sérelmét érintően mindössze azt állították, hogy a bíróság megfosztotta őket a lehetőségtől, hogy haláluk esetén vagyonukról megalapozott döntést hozhassanak azáltal, hogy a büntetőeljárásban a sértett és a II. rendű terhelt vérségi kapcsolatát nem bizonyították. Ezzel az állítással ugyanakkor az indítványozók nem szolgáltak kellő magyarázattal arra, hogy a bírói döntést miért tartják az Alaptörvény hivatkozott rendelkezésével ellentétben állónak. Alkotmányjogi indokok hiányában pedig az Alkotmánybíróság a bírói döntés és az örökléshez való jog követelményrendszerének az összhangját érdemben nem vizsgálhatta.
- [15] Az Abtv. 27. § b) pontjában foglaltak szerint továbbá a bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy jogorvoslati lehetőség nincsen számára biztosítva. Az indítványozók jelen alkotmányjogi panaszt a büntetőeljárásban hozott jogerős ítélettel szemben terjesztették elő. További jogorvoslati lehetőség az ő vonatkozásukban nem állt rendelkezésre. Ezért az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 27. §-ban e körben előírt feltételeinek.
- [16] 3. Az Alkotmánybíróság ezt követően abban a kérdésben foglalt állást, hogy az indítványozók az Abtv. 27. §-a, illetve az Abtv. 51. § (1) bekezdése szerint az egyedi ügyben érintett, alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosult személynek tekinthetők-e.
- [17] 3.1. Következetes az Alkotmánybíróság gyakorlata abban, hogy az állami büntető igény érvényesítése érdekében nincs helye alkotmányjogi panasz előterjesztésének.
- [18] Az Alkotmánybíróság már a 40/1993. (VI. 30.) AB határozatban kifejtette: „mivel a bűncselekmények a jogrend sérelmét jelentik és a büntetés jogát az állam gyakorolja, a bűncselekmény sértettjének az elkövető megbüntetésével kapcsolatos kívánsága a büntető igény érvényesítésében csak korlátozott mértékben játszik szerepet (magánindítvány, magánvád). Mivel büntető igénye az államnak és nem az egyéneknek van, az Alkotmány 70/K. § rendelkezéseiből nem következik olyan szabályozás szükségessége, amely a sértetteknek feltétlen jogot adna a büntetőigény bíróság előtt való érvényesítésének követelésére. [ABH 1993, 288, 290.; 13/2001. (V. 14.) AB határozat, ABH 2001, 177, 187.] A 14/2004. (V. 7.) AB határozatában ezt azzal egészítette ki, hogy „[a] bűncselekmények a társadalom jogi rendjének sérelmét jelentik és a büntetés joga kizárólag az államot mint közhatalmat illeti” [ABH 2004, 241, 253.; 1/2015. (I. 16.) AB határozat, Indokolás [80]].
- [19] Figyelemmel volt az Alkotmánybíróság a konkrét esetben arra, hogy az indítványozók az alapul fekvő büntetőeljárás Be.-ben nevesített alanyaként, sértettként jártak el. Indítványukban ugyanakkor nem a terhelt büntetőjogi felelősségre vonásával kapcsolatos kifogásaikat fogalmazták meg, nem azt panaszolták, hogy az állam büntető igénye nem érvényesült, hanem azt sérelmezték, hogy a sértetti minőségükből fakadó jogaik gyakorlásában, igényeik érvényesítésében a büntetőeljárás során akadályoztatva voltak. Az Alaptörvény II. cikkéhez és XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódó alapjogi sérelmeiket ezen korlátozásokkal, a sértetti igényérvényesítés lehetőségének a leszűkítésével indokolták.

- [20] 3.2. Az indítványozók az Alaptörvény II. cikkében rögzített emberi méltósághoz való jog megsértését azzal összefüggésben tartották megállapíthatónak, hogy a bíróságok elmulasztották annak a kétséget kizáró bizonyítást, hogy a sértett és a II. rendű terhelt között valóban fennállt-e vérségi, szülő-gyermek kapcsolat. Megítélésük szerint a kérdés tisztázásának azért lett volna elvi jelentősége, mert a vérségi kapcsolat hiánya esetén a II. rendű vádlottat enyhébb felelősség terhelte volna, aminek következtében cselekménye is enyhébben minősült volna.
- [21] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozók indokolása nem a büntetőeljárás sértettje, hanem a II. rendű terhelt vonatkozásában vet fel alkotmányossági problémát. Hiába hivatkoztak az indítványozók formálisan arra, hogy a vérségi kapcsolat megállapítása, a vérségi származás kiderítéséhez való jog a sértett önzonosságához és önrendelkezéséhez való jogának a részeként értelmezhető. Kifogásaik tartalmilag arra irányultak, hogy a II. rendű terhelt felelősségre vonásával összefüggésben kialakított bírósági álláspont megalapozottságát megkérdőjelezzék, annak érdekében, hogy a II. rendű terheltet kisebb súlyú bűncselekmény miatt esetlegesen enyhébb szankcióval sújtsák. Indokaikkal nem tudták meggyőzően alátámasztani, hogy a sértettnek olyan hátránya, illetőleg jogséremlme származott a büntetőeljárásban abból, hogy a terhelthez fűződő vérségi kapcsolatát a bíróság nem tette bizonyítás tárgyává, amely az emberi méltósághoz való jog érvényesülése kapcsán alkotmányos aggályokat vet fel.
- [22] Az Abtv. 27. §-a értelmében az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet akkor fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Tekintettel arra, hogy az indítványozók sértetti minőségük vonatkozásában nem tudtak a büntetőeljárásban megvalósult alapjogi jogséremlmet igazolni, kifogásaik nem szolgálhattak érdemi alkotmánybírósági eljárás alapjául.
- [23] 3.3. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság az indítványozók jogosultságát az alkotmányjogi panasz indítvány előterjesztésére és érintettségét a támadott bírósági döntés állított alaptörvény-ellenességét illetően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése kapcsán állapította meg.
- [24] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az indítvány befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [25] A befogadhatóság e törvényi feltételével összefüggésben az Alkotmánybíróság elsőként arra emlékeztet, hogy a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja {erről lásd például: 8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [26] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megsértését az indítványozók elsősorban arra alapították, hogy a büntetőeljárásban tanúként hallgatták meg őket, és sem a nyomozó hatóságtól, sem a bíróságtól nem kaptak felvilágosítást arról, hogy sértettként vagy egyéb érdekeltként felléphetnek. A hatóságok mulasztását azért tekintették különösen sérelmesnek, mert a sértetti pozíció többletjogosítványokat biztosított volna számukra: abban az esetben ugyanis, ha az elsőfokú eljárásban sértettként léphettek volna fel, lehetőségük lett volna arra, hogy a vérségi kapcsolat kérdését már az elsőfokú bíróság előtti bizonyítási eljárásban felvevessék.
- [27] Az indítványozók kifogásainak az értékelésekor az Alkotmánybíróság jelentőséget tulajdonított annak, hogy a hatóságok mulasztásának következményét az indítványozók egyetlen sérelemben konkretizálták: abban, hogy a vérségi kapcsolat bizonyításával összefüggő indítványaikat és észrevételeiket nem tudták az elsőfokú eljárásban megtenni. Kétségtelen ugyanakkor – és ezt a bírósági határozat és maga az indítvány is alátámasztja –, hogy a másodfokú eljárásban volt lehetőségük az indítványozóknak arra, hogy indítványaikat és észrevételeiket a konkrét kérdés kapcsán előterjesszék, és ezt az indítványozók meg is tették (Fővárosi Ítélet tábla ítéletének 10–11. oldalai). Az indítványozók előadása alapján ugyan felmerülhet annak a lehetősége, hogy a hatóságok nem teljesítették megfelelően tájékoztatási és segítségnyújtási kötelezettségüket a sértetti fellépés lehetőségével összefüggésben, ennek a körülménynek ugyanakkor az Alkotmánybíróság megítélése szerint nem

volt a jogerős döntés Alaptörvénnyel való összhangjára kiható hatása. Ezt az Alkotmánybíróság abban az esetben tartotta volna megállapíthatónak, ha a sértetti jogok gyakorlásától az indítványozók az eljárás teljes tartama alatt el lettek volna zárva. A joggyakorlás tekintetében megvalósult késedelem azonban a konkrét eset egyedi körülményei alapján nem vetette fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét, így nem alapozta meg az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatát.

- [28] További, a tisztességes eljáráshoz való jog megsértéséhez kapcsolódó indítványozói kifogások szerint a bíróság a másodfokú eljárásban nem biztosított lehetőséget a vérségi kapcsolattal összefüggő bizonyításra. Ennek keretében: a másodfokú bíróság megvonta a szót az indítványozók sértetti képviselőjétől, amikor a vérségi kapcsolatot bizonyítatlanságát taglalta; a sértetti képviselő felszólalását a bíróság a sértett érdekeivel ellentétesnek minősítette, amely a bírósági álláspont szerint ezen felül az eljárás elhúzódását eredményezte volna; továbbá a vérségi kapcsolat bizonyítását a bíróság a II. rendű terhelt büntetőjogi felelőssége megállapítása szempontjából irrelevánsnak tartotta. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozók mindezen kifogásai a büntetőeljárásban folytatott bizonyítással és a bizonyítékok értékelésével összefüggő bírósági feladatok kritikájaként voltak értékelhetők. Az Alkotmánybíróságnak ugyanakkor – az Alaptörvény, valamint az Abtv. rendelkezései értelmében – a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van jogköre, amely által a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja {8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [55]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Ebből következően az említett indítványozói kifogások kapcsán érdemi alkotmánybírói eljárás lefolytatásának nem volt helye.
- [29] A tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai köréből az indítványozók külön is sérelmezték a bírósághoz fordulás jogának a megsértését. Azzal összefüggésben előadták, hogy a nyomozó hatóság és az elsőfokú bíróság a tájékoztatási kötelezettségük elmulasztásával attól a lehetőségtől is megfosztotta őket, hogy polgári jogi igényüket a büntetőeljárásban érvényesítsék. Tekintettel azonban arra, hogy a polgári jogi igény érvényesítésére az indítványozók számára egyéb jogi lehetőség is biztosított, ezen kifogásuk sem vetett fel olyan alkotmányos aggályt, amely kellő indokot szolgáltatott volna a jogerős bírói döntés alaptörvény-ellenességének a megkérdőjelezésére.
- [30] 5. Az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján arra a megállapításra jutott, hogy az nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek. Ezért az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. március 6.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: IV/1637/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3091/2018. (III. 14.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az Egri Törvényszék Pkf.50.104/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján az Egri Törvényszék Pkf.50.104/2017/2. számú végzése, valamint a Gyöngyösi Járásbíróság 3.P.20.143/2016/14. és 3.P.20.143/2016/16. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azok sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye, hogy az indítványozó (I. rendű felperes) 2010-ben közös tulajdon közös költségeinek megfizetése iránt pert indított fia ellen. A perben született elsőfokú ítélet elleni fellebbezés folytán az Egri Törvényszék új eljárás folytatására kötelezte az elsőfokú bíróságot. Az indítványozó 318 427 Ft megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A perbe II. rendű felperesként felesége perbelépés engedélyezése, másik fia pedig beavatkozás iránti kérelmet terjesztett elő az indítványozó pernyertességének előmozdítása érdekében. A 2016. szeptember 15-én tartott tárgyaláson az indítványozó és a II. rendű felperes ajándék visszakövetelésére irányuló kereseti kérelmet terjesztettek elő. Az indítványozó a 318 427 Ft megfizetésére irányuló kereseti kérelmétől elállt. A Gyöngyösi Járásbíróság 3.P.20.143/2016/14. számú végzésével a tárgyalást elhalasztotta és az elállás vonatkozásában az alperest nyilatkozattételre hívta fel.
- [4] Az alperes írásban előterjesztett beadványában perköltség igényét is meghatározva az elálláshoz hozzájárult. Erre figyelemmel a Gyöngyösi Járásbíróság 3.P.20.143/2016/16. számú végzésével a pert a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 157. § e) pontja alapján megszüntette.
- [5] A végzés ellen az indítványozó fellebbezett.
- [6] A másodfokú bíróság Pkf.50.104/2017/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság érdemben helyes döntését helybenhagyta.
- [7] Az Egri Törvényszék az elsőfokú bíróság 3.P.20.143/2016/14. szám alatti jegyzőkönyvét áttanulmányozva megállapította, hogy az elsőfokú bíróság kérdésére az indítványozó egyértelműen nyilatkozott, hogy a 318 427 Ft összegű kereseti kérelem tekintetében nem tartja fenn kereseti kérelmét, majd a bíróság ismételt kérdésére kijelentette, hogy ezen kereseti kérelmétől eláll. A jegyzőkönyvből tehát egyértelműen kitűnik, hogy az indítványozó nyilatkozata a 318 427 Ft megfizetésére irányuló kereseti kérelem vonatkozásában elállásra irányult.
- [8] A bíróság hangsúlyozta, hogy a jegyzőkönyv közokiratnak minősül, melyet az elsőfokú bíróság az indítványozónak az e-mail címére is megküldött. Amennyiben a jegyzőkönyv nem megfelelően tartalmazta az indítványozó által előadottakat, kérhette volna annak kijavítását a régi Pp. 118. § (3) bekezdésében foglalt szabályok alapján.
- [9] Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság megállapította, hogy az indítványozó egyértelmű nyilatkozatot tett a 318 427 Ft megfizetésére irányuló kereseti kérelmetől való elállás tekintetében a tárgyaláson. Az elsőfokú bíróság ennek megfelelően döntött ezen kereseti kérelem tekintetében a per megszüntetéséről.
- [10] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben az Egri Törvényszék Pkf.50.104/2017/2. számú végzése, valamint a Gyöngyösi Járásbíróság 3.P.20.143/2016/14. és 3.P.20.143/2016/16. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.

- [11] Az indítványozó szerint az elsőfokú bíróság nem a nyilatkozata szerint értelmezte és foglalta írásba a jegyzőkönyvet, így az iratellenes megállapításokat tartalmaz. Az indítványozó kifejtette, hogy a jegyzőkönyvben foglaltaktól eltérően a tárgyaláson a keresettől való elállásra egyértelmű, feltétel nélküli nyilatkozatot nem tett. Mind az indítványozó, mind pedig a II. rendű felperes ilyen irányú nyilatkozatának az volt a feltétele, hogy az alperes ellenkérelem nélkül, perbeli egyezséggel a felperesek javára lemond az ingatlanrészének tulajdonjogáról, ebben az esetben a felperesek elállnak korábbi keresetüktől, melyből az ingatlan költségeiből rájuk eső rész megtérítését követelik az alperestől, egyébként azt másodlagos keresetként továbbra is fenntartják arra az esetre, ha az ajándék visszakövetelésére szóló keresetük eredménytelen lenne. Előadta, hogy csupán olyan értelmű nyilatkozatot tett, hogy ha a másodlagosan fenntartott kereseti kérelmük kerülne elbírálásra, akkor kéri, hogy az alperes a II. rendű felperes kezéhez teljesítsen és ne a korábbi kereseti kérelem szerint neki vagy a felperesek között megosztva. Az indítványozó szerint az elsőfokú bíróság permegszüntető végzése iratellenesen tartalmazza, hogy az ajándék visszakövetelésére irányuló kérelmüket a 2016. szeptember 15-i tárgyaláson terjesztették elő, hiszen azt már korábban, 2015-ben megtették. A bíróság megállapításaival ellentétesen nem állt el a 318 427 Ft megfizetésére irányuló kereseti kérelmétől és nem kérte a per megszüntetését, így a bíróságnak felesleges volt nyilatkoznia az alperest. A bíróság a tárgyaláson elhangzottakat azért másította meg, hogy a több éve húzódó pert észszerű időn belül befejezze. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság kezelőirodája a tárgyalás napján telefonon megkereste az alperes jogi képviselőjét, hogy megkérdezze, hogy a tárgyaláson részt kíván-e venni. Véleménye szerint a tárgyaláson kívüli kapcsolattartás alkalmas arra, hogy megingassa a pártatlan bíróságba vetett hitét. Az elsőfokú bíróság a jegyzőkönyvet hivatalosan nem kézbesítette számára, hanem azt e-mail útján kapta meg, amiből sem a II. rendű felperes, sem a beavatkozó nem kapott, így alaptalan a másodfokú bíróságnak az a felvetése, hogy annak kijavítását kérhették volna. Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság nem küldte meg haladéktalanul az alperes fellebbezési ellenkérelmét, amire nem tudott érdemben reagálni, és a bíróság nem bírálta el minden felvetését. Álláspontja szerint a jegyzőkönyv tartalma az elsőfokú bíróság által feltett kérdések ismerete nélkül félremagyarázható és manipulálható, abból a másodfokú bíróság téves következtetéseket vont le. A másodfokú bíróságnak a hibás jegyzőkönyvre alapított elsőfokú bíróság végzését hatályon kívül kellett volna helyezni.
- [12] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [13] Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [14] 2.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy mivel a Gyöngyösi Járásbíróság 3.P.20.143/2016/14. számú jegyzőkönyvet is magában foglaló végzése a tárgyalás elhalasztásáról szól, így az nem minősül az ügy érdemében hozott vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek, ezért az Abtv. 27. §-a értelmében alkotmányjogi panasz előterjesztésének ezen döntéssel szemben nincs helye.
- [15] 2.2. Az indítványozónak az Egeri Törvényszék Pkf.50.104/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapításával és megsemmisítésével összefüggésben előterjesztett alkotmányjogi panaszának kapcsán az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Egeri Törvényszék végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően. Az indítványozó alkotmányjogi panaszának az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének megfelelő határozott kérelmet tartalmaz.
- [17] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [18] A támadott végzéssel kapcsolatos az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére vonatkozó indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „[A]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkot-

mányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel” {3170/2014 (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasza a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tekintetében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a bíróságok döntéseivel és eljárásával szembeni kifogásait fogalmazza meg, illetve a bíróságok tényállás-megállapítását, jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott végzésben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében. A kifejtet-tekre tekintettel az indítványozó által a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme kapcsán felvetett érvek nem minősülnek az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek és nem vetnek fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.

- [19] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. március 6.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1564/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3092/2018. (III. 14.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 225. § (6) bekezdése, illetve a Fővárosi Törvényszék 73. Pf.638.295/2016/4. számú kiegészítő ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó (a perben felperes) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló pert fizetési meghagyásos eljárás előzte meg, amelynek során a közjegyző a fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény (a továbbiakban: Fmhtv.) 48. § (1) bekezdése alapján teljes személyes költségfeljegyzési jogot engedélyezett az indítványozó részére, majd a kötelezett ellentmondása folytán perré alakult eljárásban a bíróság teljes személyes költségmentesség kedvezményében részesítette őt. Az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét elutasította, a másodfokú bíróság az ítéletet helybenhagyta. Ítéletét az első fokon eljáró Pesti Központi Bíróság 24.P.92.823/2013/28. számú ítéletével kiegészítette, és az indítványozót a fizetési meghagyásos eljárásban részére engedélyezett költségkedvezmény folytán előlegezett ötezer forint közjegyzői eljárási díjnak a Magyar Országos Közjegyzői Kamarának történő megfizetésére kötelezte. Kiegészítő ítélete indokolásában a bíróság arra hivatkozott, hogy ítéletében elmulasztott rendelkezni a közjegyzői eljárási díj megfizetéséről, emiatt szükséges volt a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 225. § (6) bekezdése alapján az ítélet kiegészítése. Az elsőfokú bíróság a közjegyzői eljárási díj pervesztes felperes általi viseléséről az Fmhtv. 46. § (1) és (3) bekezdéseire, a 47. § (1) bekezdésére, a 48. § (3) bekezdésére, a régi Pp. 86. § (1)–(3) bekezdéseire, valamint a 24/2010. (V. 7.) IRM rendelet 9. § (1)–(2) bekezdéseire hivatkozással döntött. Az elsőfokú kiegészítő ítélet ellen az indítványozó fellebbezéssel élt. Álláspontja szerint a kiegészítő ítélettel érintett kérdésben már jogerős ítélet született, ezért az ítélet kiegészítésének nem volt helye. Állította továbbá, hogy a 9/1992. AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) kifejtettek alapján alaptörvény-ellenes, hogy a jogerős ítéletet bármely hatóság a tetszése szerint, a felek ilyen irányú kérelme nélkül megváltoztatja. A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 73.Pf.638.294/4. számú kiegészítő ítéletével (a továbbiakban: kiegészítő ítélet) az elsőfokú kiegészítő ítéletet helybenhagyta, mert az elsőfokú bíróság döntésével és annak jogi indokaival maradéktalanul egyetértett. Kiemelte, hogy az első-, és másodfokon eljáró bíróság ítéletében nem döntött a közjegyzői eljárási díj megfizetésére kötelezésről, ezért a kiegészítő ítélet nem sértette az ítélt dolog hatályát. Utalt arra, hogy a régi Pp. 317. (1) bekezdése szerint a fizetési meghagyásos eljárást követő perben a fizetési meghagyásos eljárás díja a perköltség részét képezi, amelynek megfizetéséről a (3) bekezdés alapján a bíróságnak kell rendelkeznie, a döntés elmaradása esetén pedig a 225. § (6) bekezdése értelmében az ítélet kiegészítésének van helye. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a törvényességi óvás intézményének alkotmányellenességét megállapító Abh. nem hozható összefüggésbe a határozat kiegészítésének szabályaival.
- [3] 2. Az indítványozó a régi Pp. 225. § (6) bekezdése, továbbá a kiegészítő ítélet – elsőfokú kiegészítő ítéletre kiterjedő hatállyal történő – alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alaptörvény B) cikkének és II. cikkének sérelmére hivatkozással kérte. Álláspontja szerint arra a kérdésre, hogy „utólag megváltoztatható-e egy jogerős döntés a felek bármilyen kérelme nélkül” az Alkotmánybíróság az Abh.-ban nemleges választ adott. Az Abh. indokolásának a jogerőre, illetve a felek rendelkezési jogára vonatkozó részeire hivatkozással állította, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés, illetve kiegészítő ítéletek alaptörvény-ellenesek. Az Alkotmánybíróság főtítkárának hiánypótlásra történő felhívására, illetve tájékoztatására azt adta elő, hogy

az Abh. szintjénél jobban alkotmányjogi érvekkel alátámasztani a támadott jogszabályi rendelkezés és bírói döntések alaptörvény-ellenességét nem tudja, ezért kérelme indokolása az Abh. teljes indokolására kiterjed. Megjegyezte, ha a törvényességi óvás intézménye alkotmányellenes volt, mert lehetővé tette a jogerős ítéletek hivatalból történő megváltoztatását, akkor a sérelmezett rendelkezés és bírói döntés is „ugyanúgy és ugyanazért” alaptörvény-ellenes, az indoklást már maga az Alkotmánybíróság megadta 25 évvel ezelőtt.

- [4] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben előírt feltételeknek. Vizsgálata eredményeként az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okoknál fogva nem fogadható be.
- [5] 3.1. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a értelmében alkotmányjogi panaszt csak Alaptörvényben biztosított jog sérelmére lehet alapítani. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követően is fenntartotta töretlen gyakorlatát, amely szerint „a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani” {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14], továbbá például 3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89], 3167/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a támadott jogszabályi rendelkezés, illetve bírói döntés vonatkozásában a felkészülési idő hiányára, vagy a visszaható hatályú jogalkotás, jogalkalmazás tilalmára nem hivatkozott, ezért indítványának a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alapított eleme nem felel meg a törvényi feltételnek.
- [6] 3.2. Az indítványozó a támadott jogszabályi rendelkezéssel, illetve bírói döntéssel összefüggésben emberi méltósághoz való jogának sérelmét is állította. Az alkotmányjogi panasz elsődleges funkciója az egyéni jogsérelem orvoslása, éppen ezért az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság vizsgálata az indítványozó által megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik. Ennek a feladatnak az elvégzéséhez a határozott és egyértelmű kérelmet tartalmazó indítvány szolgáltathat csak alapot. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen tartalmazza az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglaltakat. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja alapján az indítványban meg kell jelölni az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, e) pontja szerint pedig annak indokát kell adni, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, illetve bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó azzal, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés, illetve bírói értelmezés alaptörvény-ellenességének indoklásaként az Abh. indoklását jelölte meg, nem tett eleget e törvényi elvárásoknak. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a törvényességi óvás alkotmányellenességét megállapító Abh.-ban tett megállapítások, következtetések egy másik jogintézményre, a határozatok kiegészítésére automatikusan nem vonatkozhatnak, és nem is vonatkoznak. A szakjogi összehasonlítás részletezését mellőzve az Alkotmánybíróság csupán arra mutat rá, hogy a régi Pp.-t alapvetően jellemző kérelemre történő eljárás, kérelemhez kötöttség elvét jó néhány kivételes, a bíróság hivatalbóli eljárását lehetővé, vagy kötelezővé tevő szabály törli át, és ezeknek a szabályoknak a háttérben egymástól eltérő indokok húzódnak meg. A kivétel szabályok egyike a régi Pp. – módosításokkal ugyan, de 1954. augusztus 1. napjától 2017. december 31. napjáig hatályban volt – 225. § (6) bekezdése, amely szerint, ha a bíróság az ítéletében nem rendelkezett olyan kérdéssel, amelyről a rendelkezés jogszabály értelmében hivatalból kötelező, a mulasztást a bíróság a hiányosság észlelését követően haladéktalanul köteles hivatalból pótolni. A még jogerőre nem emelkedett, de akár már jogerős határozatok hivatalból történő kiegészítése tehát kizárólag azokban az esetekben kötelezettsége a hiányos határozatot hozó bíróságnak, amikor jogszabály rendelkezése alapján valamely kérdésben döntenie is hivatalból kellett volna. Határozatának hivatalból történő kiegészítésekor a bíróság a saját mulasztását pótolja: olyan kérdésben hozott döntéssel egészíti ki határozatát, amelyet annak már meghozatalakor is tartalmaznia kellett volna. A fizetési meghagyásos eljárást követő perben is alkalmazandó régi Pp. 78. § (2) bekezdése értelmében a bíróság a perköltség felől hivatalból határoz, a perköltség egy részéről való döntés elmaradása így az ítélet kiegészítését teszi szükségessé.
- [7] Az indítványozó úgy támadta a régi Pp. 225. § (6) bekezdését, hogy a rendelkezésből csupán egy szót kiragadván állította annak alaptörvény-ellenességét, de indítványában sem a megsérteni vélt Alaptörvényben biztosított

joga sérelmének lényegét nem jelölte meg, és felhívás ellenére sem indokolta meg a támadott rendelkezés – és nem általában a hivatalból történő eljárás, döntés – alaptörvény-ellenességét. További hiányossága az alkotmányjogi panasznak, hogy az a támadott bírói döntés vonatkozásában a határozott kérelem követelményének csupán abban a vonatkozásban felel meg, hogy megjelöli a sérelmezett döntést és a megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezést. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében, ha a panasznak több tárgya van, a panasz tárgyaira vonatkozóan külön-külön kell az alkotmányjogi panaszban bemutatni, hogy azok milyen indokok, érvek alapján alaptörvény-ellenesek {lásd hasonlóan 3193/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [15], 3251/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [16]–[17]}. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek puszta felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására [...]”{34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.

[8] A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a befogadhatóság további feltételeinek vizsgálatát mellőzve – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. március 6.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1136/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG NORMATÍV HATÁROZATAI, VALAMINT AZ EGYÉB SZERVEZETI, MŰKÖDÉSI ÉS SZEMÉLYI ÜGYEKBE HOZOTT HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 1001/2018. (III. 8.) AB TŰ. HATÁROZATA

az Alkotmánybíróság Ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat módosításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 70. § (1) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján az Alkotmánybíróság Ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat módosításáról az alábbi határozatot hozza.

1. § Az Alkotmánybíróság Ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat (a továbbiakban: Ügyrend) a következő 53/A. §-sal egészül ki:

„53/A. § Ha az előadó alkotmánybíró az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján a Ve. és Nsztv. szerinti eljárásban terjeszt az alkotmányjogi panasz befogadásáról szóló döntés helyett az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet a testület elé, akkor az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszról a Ve. szerinti eljárás esetén a beérkezéstől számított hat munkanapon, az Nsztv. szerinti eljárás esetén a beérkezéstől számított tíz munkanapon belül dönt.”

2. § Az Ügyrend 31. § (5) bekezdésének második mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„A panasz befogadásáról az előadó alkotmánybíró – Ve. és Nsztv. szerinti eljárások kivételével – az indítványozót és az elsőfokú bíróságot értesíti, más érdekeltet értesíthet.”

3. § Az Alkotmánybíróság teljes ülésének e határozatát a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 26. § (2) bekezdése alapján a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

4. § Az Alkotmánybíróság teljes ülésének e határozata a közzétételét követő napon lép hatályba.

Budapest, 2018. március 5.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: XVIII/220/2018.

Az Alkotmánybíróság Határozatait az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062-9273